CIJENA 3 DIN

POŠT[illegible]INA U GOTOVU

OBITELJ

1931

BR. 30

39

ILUSTROVANI TJEDNIK **OBITELJ** IZLAZI SVAKE NEDJELJE

PRETPLATA NA 3 MJESECA DIN 30·—. ZA INOZEMSTVO 3 DOLARA GODIŠNJE. — PRETPLATA SE PLAĆA UNAPRIJED

POJEDINI BROJ STOJI DIN 3.—

UREDNIŠTVO I UPRAVA, ZAGREB, TRG KRALJA TOMISLAVA 21. — TELEFON. 54-17. — ČEKOVNI RAČUN POŠT. ŠTED. BR. 33.536

Slika na omotu ovoga broja: S V. J E R O N I M. — Naslikao Kamilo Ružička.

OVIM BROJEM ZAVRŠAVA „OBITELJ“ TREĆE TROMJESEČJE

Narednim brojem započet će novo tromjesečje „Obitelji“. NOVO TROMJESEČJE donijet će neke novosti našim čitateljima, koje će svakoga pretplatnika razveseliti. Posebno će biti zadovoljne naše čitateljice, jer će u narednom tromjesečju kući, kućanstvu i modi biti posvećena posebna pažnja. Molimo naše pretplatnike, da nastoje namiriti zaostalu pretplatu i naš list što više proširiti među svojim znancima, jer će time najlakše pomoći da naša „Obitelj“ bude i po obliku i po sadržaju sve to ljepša i bolja.

KRIJES je najljepši ilustrovani omladinski časopis, koji izlazi točno i redovito svakoga mjeseca tokom školske godine.

KRIJES u svakom broju donosi veliki broj zanimljivih članaka iz najrazličitijih područja, koja zanimaju svakog đaka i svakog omladinca.

Stoga treba da se svi đaci i svi omladinci okupe u bratsko kolo oko KRIJESA, da ga čitaju i daju drugima na čitanje, da surađuju u njemu svojim člancima, pripovijestima, pjesmama, slikama, zagonetkama i t. d. KRIJES treba da uđe u sve naše domove, gdje ima mladeži. Pretplata za KRIJES iznosi 10 Din na tri mjeseca. Naručuje se na Upravu KRIJESA ZAGREB, Trg Kralja Tomislava broj 21.

Svaki broj Krijesa donosi i prilog za najmlađe:

MALU MLADOST

koja je najveća radost svime dobrim mališima. MALU MLADOST možete i posebno naručiti: pretplata joj je 9 DINARA ZA CIJELO GODIŠTE. Naručuje se na Upravu „MALE MLADOSTI“ ZAGREB, Trg Kralja Tomislava 21.

MEĐU ČITATELJIMA I ČITATELJICAMA

P I T A N J A:

226. Novine u Dalmaciji. Molim čitatelje, da mi ovim putem jave, koje se novine najviše čitaju u Dalmaciji.
P r e t p l a t n i k.

227. Kovina. Ima li kakva kovina, koja ne propušta toplinu?
R e n a t o.

228. U skrajnjoj nuždi. Molim čitatelje »Obitelji«, da mi savjetuju, kamo bih trebao da se obratim, da dobijem službu. Bio sam u podofic. školi jednu godinu, iza toga sam se razbolio i otpušten sam kući kao stalno nesposoban. Kako nijesam mogao da dobijem nikakvo namještenje, to sam već godinu dana bez posla. Star sam 19 god., imam 3 razreda gimnazije i višemjesečnu kancelarijsku praksu.

Zato molim čitatelje »Obitelji«, da mi savjetuju, šta da radim?
J. S. M.

229. Lektira. Molim čitatelje, da mi preporuče dobru posudbenu biblioteku ili takva slična izdanja kao »Knjižnica Dobrih Romana«, samo na njemačkom jeziku.
P r e t p l a t n i c a.

ODGOVORI:

217. Učenje književnog jezika. Čisti književni jezik teško se i pomalo uči, pa čovjek nikada ne može kazati, da je potpuno naučio književni jezik. Svakako treba početi solidnim učenjem gramatike i čitanjem odabranoga štiva. To štivo treba na glas čitati. Naglasak i poredak riječi ćete najlakše usvojiti iz govora rođenih štokavaca. Štivo, koje će vam najbolje potpomoći učenju književnoga jezika, naći ćete u gimnazijskim čitankama, zatim u djelima Mihovila Pavlinovića, Janka Jurkovića, Đ. Milčevića. Od suvremenih pisaca najbolje vlada književnim jezikom Vladimir Nazor. Mnogo će vam koristiti često prelistavanje rječnika, osobito pravopisnog rječnika.
L. H.

218. Retorika. Retorika je nauka o govorništvu. Za dobra govornika se traži, da je vrlo naobražen čovjek, da dobro pozna stvar, o kojoj govori, i narod, komu je govor upravljen. Mora vrlo dobro poznavati jezik i znati vladati izgovorom i kretnjama ruku i glave. O svemu tomu opširno govori retorika. Na našem jeziku nema o tom zgodne knjige, ali ima vrlo lijepih i praktičnih uputa za govorništvo u starijim godištima »Mladosti« iz pera g. dra P. Lončara.

219. Kunići. Najbolje upute za uzgoj kunića naći ćete u knjizi Z. Č.: »Kunići«, koju je g. 1909. izdalo Društvo sv. Jeronima.

*Izdaje Konzorcij jeronimskih časopisa (predstavnik dr Josip Andrić). * Odgovorni urednik dr Josip Andrić, Zagreb, Trenkova 1.*
Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ulica 2.
Zaklada Tiskare Narodnih Novina u Zagrebu.

22817

BROJ 39 OBITELJ GOD III

U ZAGREBU 27 RUJNA 1931

DAN DOBRE KNJIGE

NAPISAO MARKO SOCJAČIĆ

Kao što ratar sije sjeme, da mu ono donese obilan plod, tako i duša čovječja nastoji da iz sebe daje ono, što nosi u sebi, ne bi li tako i drugima priopćila dijelak velikoga svijetla, koje u njoj užižu ideali Istine, Dobrote i Ljepote. Jer svaki čovjek, po prirodi svojoj, duševno svoje

su ljudi u svim zemljama osnivali društva dobre knjige, društva, koja su uzela za zadaću da izdavaju samo dobre knjige, a ovakve mogu pisati samo dobri ljudi.

Takvo društvo kod nas je Društvo sv. Jeronima. Kao što u svijetu, tako i kod nas slavi se dobro presađuje i sije u najljepšoj nakani, da to dobro vidi ostvareno u srcu i umu onih, koji hoće da ga prime. I, za čudo, dok je čovjek, što se materijalnoga blaga tiče, često škrt, nikada se nije desilo da bi duševno svoje dobro krio od drugih ljudi. Vidi se, što bi rekao naš Šenoa, da mu je Božji zamet.

Duševno svoje dobro priopćuje danas čovjek u knjizi. I tko god dođe do te knjige, dionik je piščeve duše. Ali ta duša je često zastranila, pa ne može da vodi kontrolu sama nad sobom. Zato dan dobre knjige. Kod nas baš na dan sv. Jeronima, zaštitnika Društva. Od toga dana polaze u naše domove izdanja toga društva. Gledajući ta izdanja i nehotice pomislim na ono, što je Duh šapnuo jednome svecu: »Tolle, lege!« Uzmi i čitaj! Uzmi i čitaj, jer ćeš u njima naći hranu svoje duše, nauk, koji će te često izdići, otvoriti nove vidike i putove, bez kojih će ti često biti tamno pred očima. Uzmi i čitaj nesamo redovita i izvanredna izdanja Društva sv. Jeronima, nego i svaku knjigu, što ono izda i svaki časopis, do

kojega ti je moguće doći, jer će tvoja korist daleko nadmašiti ono nekoliko dinara, što izdaš za njih. Drugačiji će ti biti svijet. Pravo veli naš pisac Fran Kurelac: »Čim je ovaj Božji svijet za čovjeka, u kom nauka nema? Božja ruka je ovaj svijet čudesima pokrila, ali njegovo ih oko ne gleda, njegova ih duša ne razumije, a srce im se njegovo ne raduje. Neka proljeće cvijetom procvati, neka ljeto žitom dozri, neka jesen voćem obrodi, neka zima ledom stegne: ne ide mu k srcu Božja dobrota. Tko ne misli, taj niti se čemu čudi, niti se čega boji. Nijema stvar za strah ne zna, a dobar junak majke se boji, i strah Božji prva je mudrost.«

Ovakav je čovjek, koji ne čita, prema prirodi Božjoj, a kad je takav prema prirodi »nije boljega srca« — nastavlja isti pisac — »ni prema rodu ljudskomu. Koji svoje srce s drugih ljudi srcem isporedio nije, kako takav pravedan da bude? Kako da pomiluje, kako da oprosti i kako brata da pomogne? A koji ni za zemlju, za sreću ili nesreću drugoga naroda doznao nije, kako taj da zapita: Otkuda ste i kako vam je bilo? Kako ste ga proživjeli i nevolju odbijali? Po čemu ste uzmogli, a po čemu nijeste? Čega ste se držali i s kim ste drugovali? Kako ste vladali, kako upravljali? Mudar sve od drugoga uči, a narod se ozire o narod.«

O svemu ovome može se doznati u jeronimskim knjigama i časopisima. Zato na dan sv. Jeronima, što je dan dobre knjige, tvrdo odluči da ćeš širiti dobru knjigu, da ti ljepše bude i tebi i drugima. Tu ćeš naći nauk, a »nauk je iskra, koja dušu zažeže, te je rada u vis da poleti i plamenom da plane. Po nauku i zemlja se ore, po nauku ruda se kopa, po nauku morem se plovi, po nauku Himalaja se mjeri, po nauku gradovi se grade, po nauku parovozi lete, po nauku trgovina raste, po nauku zakoni se rade, po njemu, gledajući svijet, do Boga se uviješ, po njemu, gledajući sebe, ropstvo razbiješ. Kad si progonjen, on je krepitelj, kad si sumnjiv, on je svjetovatelj, kad si tužan, on je veselitelj, kad si sužanj, on je osloboditelj. On je naše mladosti radost, on je naše starosti milost, on je naše krilo, on je naše ufanje; on je pravi mir, red i blagoslov Božji.«

Jubilej pjesnika Zlatnih legenda

Napisao Dr Velimir Deželić, sin

Danas na dan Gospodnji u nedjelju 27. rujna 1931. — kada Hrvati slave jeronimski dan kao blagdan dobre knjige — puni se šezdeseta godina življenja pjesnika sunca, pisca zlatnih priča, književnika na nadbiskupskoj stolici, metropolite vrhbosanskog dra. Ivana Šarića. Ova godina ujedno je i četrdeseta njegova književnoga rada,

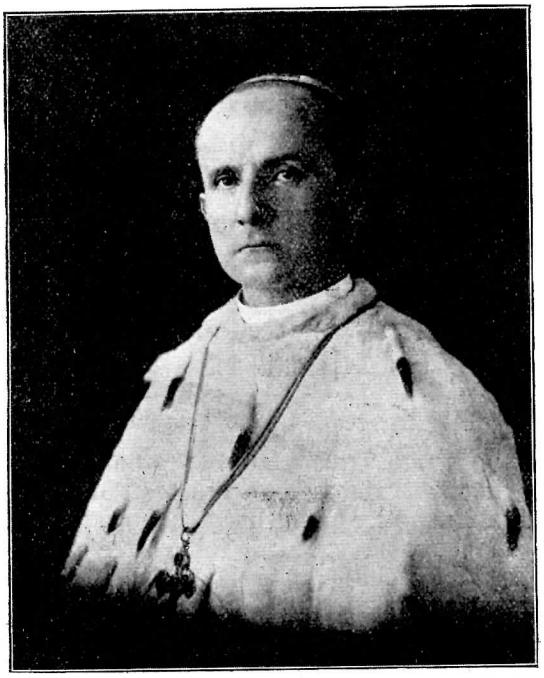

PREUZV. GOSP. DR. IVAN EV. ŠARIĆ,
nadbiskup Vrhbosanski

jer je pjesnikov prvijenac »Kud ćeš dragi Alojziju . . .« tiskana u »Vrhbosni« godine 1891.

»Sunce i oblaci«, »Salve Regina!«, »Hagija Sofija«, »Zdravo Tijelo Isusovo!«, »Gloria in excelsis!«, »Zlatne legende« i tako redom, njegova su književna djela i već sami naslovi odaju, da su sva puna sunca, svjetla, zlata, usklika i duševne svježine.

Imao je zlatno djetinjstvo, kô jedinak u roditelja — zabilježio je negdje svojom rukom. Ime Ivan dobio je po majci Ivani rod. Križić (otac mu se zvao Antun). I kao da to dvoje tumači otkud je njegova duša tako puna osjećaja djetinje mekoće i materinske brižljivosti za bližnjega svoga. Nije li zar jasno, iako u isti mah komegod čudno, da je jedinac u roditelja postao svećenik? I u gordoj Bosni mogao je pravi roditeljski dom odgojiti lirika i praktičnog socijologa. A jubilarac je krvlju i davninom pravi Bošnjak. I rođen je u Travniku i školovan ondje i u Sarajevu, i djelovao je u Bosni kao kateheta, urednik i tako dalje, pa se eno popeo do najvišeg dostojanstva u Vrhbosni, do metropolite.

Danas će u Sarajevo stizati bezbrojne čestitke i pokloni. A kako da se mi čitatelji »Obitelji« pridružimo tome slavlju? Vjerujem da će svečaru biti najdraže, uzmemo li koju njegovu zbirku pjesama ili pripovijesti, pa pročitamo nešto glasno u krugu svoje porodice. Djela njegovog zlatnog pera unose i u tmurne domove trak sunca. A pjesniku će jubilarcu biti najdraže, ako zna, da je u naše domove njegovom zaslugom unio makar i tračak Božje ljepote.

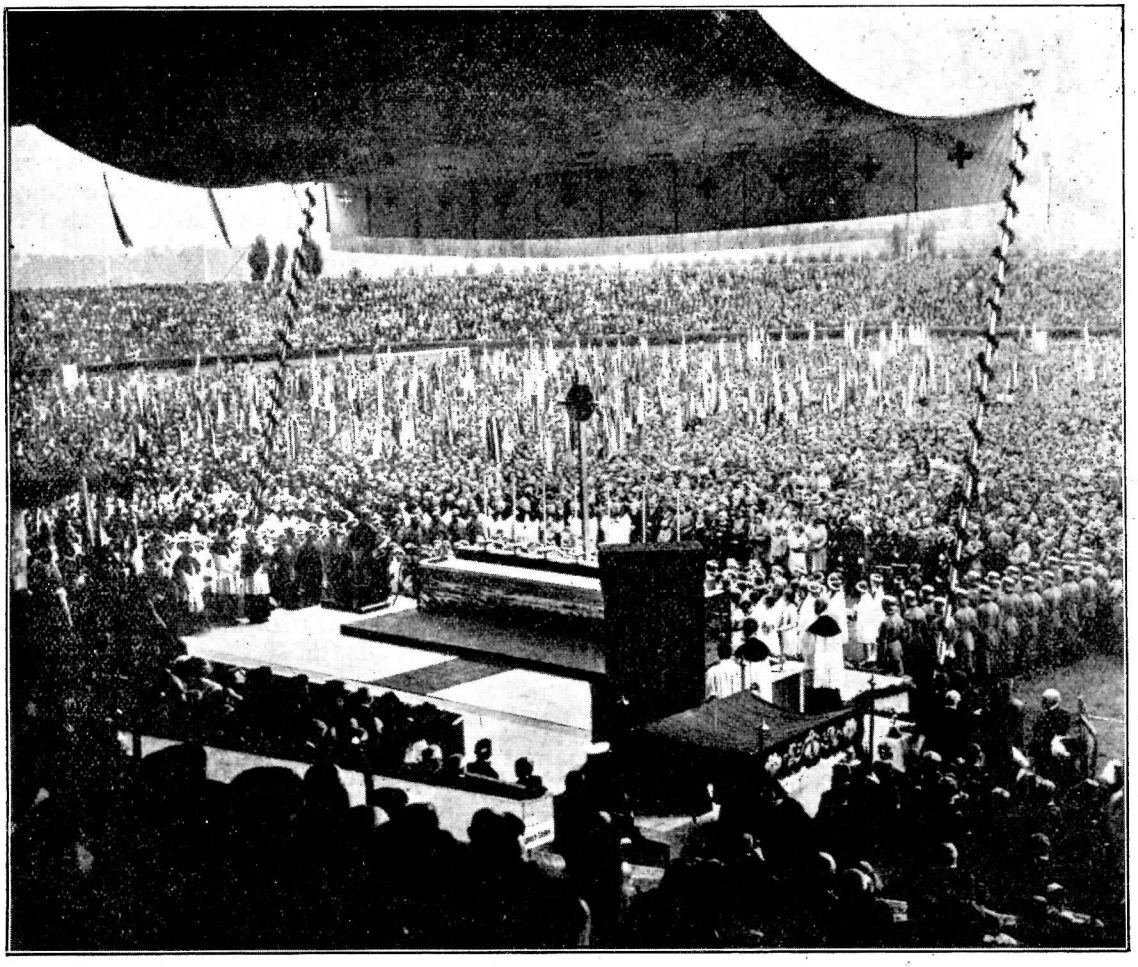

SVAKE SE GODINE U NJEMAČKOJ ODRŽAJE UZ VELIKE SVEČANOSTI KATOLIČKI DAN
Ove je godine koncem kolovoza održan u Nürnbergu, s kojega prikazuje veličanstveni prizor ova slika

DVA KOVČEGA

Ruski napisao Arkadije Averčenko

U udobnoj kabini engleske krstarice, kamo neki učtivi Englezi bijahu pozvali nas Ruse na čaj, vatra iz kamina širila je ugodnu toplinu. Domaći i gosti okupili se oko nje pijuckajući iz malih čašica stari Xeres i razgovarahu bezbrižno. Pričale se razne čudne, strašne ili smiješne pripovijesti. koje je svaki od nas doživio.

»Eto moje pripovijesti,« započne jedan stari engleski morski vuk, koji se dobrano naskitao svijetom.

»Pričajte, pričajte!«

»Prisegnite prije, da ćete vjerovati mojim riječima!«

»Čudna li uvoda! Obećaje vanrednu pripovijest... Ali vjerovat ćemo vam... Prisižemo!«

»Ova je pripovijest jedna od najzagonetnijih i najstrašnijih, što sam ih ikad doživio... Pred sedam godina poslao sam iz Dublina u London željeznicom kovčeg, u kome je bilo moje ruho.. No, pa...«

»Pa?«

»Do danas nije stigo, izgubio se putem!«

»Pa što onda?«

»Kako, što onda?«

»Gdje je vraga vaša zagonetna i čudna pripovijest?«

»Ta u tome baš i jest! Razumijete li: kovčeg, koji se gubi putem! Zamislite, koliko je to buke napravilo! Nekoliko podšefova bilo je smijenjeno; šefovi su čupali kosu... Bio je to bučan skandal...«

Ali nama Rusima nije nikako polazilo za rukom, da uživamo u duhovitosti te priče. Bili smo tako navikli na užasan nered naših revolucijonarskih željeznica! Zbunili smo se te nastojasmo sakriti naše razočaranje. Morski nas je vuk začuđeno omjerio, smrknuo se i... ušutio.

»No dobro, evo vam druge pripovijesti,« oglasi se jedan Rus, moj drug iz redakcije. Karakteristično je za njega bilo, da je uvijek znao sve. »Englezi će možda povjerovati ovoj čudnoj priči, ali sumnjam, da će to isto učiniti i Rusi..«

»Ali je li to istinita pripovijest?«

(Nastavak na strani 636)

ANICA

ROMAN JEDNE SELJAČKE DJEVOJKE
NAPISAO F. S. FINŽGAR - PREVEO P. TIJAN
(SVRŠETAK.)

XIII.

Ivan je pisao:

Premila Anice!

Nedjelja je, imam vremena i sam sam. Kako ti imam mnogo kazati, odmah te u početku lijepo pozdravljam. Sada sigurno spavaš i lijepi ti sni bili.

Kad je vlak otišao, vidjela si me, kako sam visio kroz prozor i gledao tebe i majku. Čitavu stanicu sam bio na prozoru i znao sam, da ste izginuli, ali sam vas svejedno još vidio. Ti si mi sa svitkom mahala, a majka ništa. U Ljubljani sam sve obavio, kako su majka naručili, samo im kaži, i bio sam poslije vrlo veseo. Naveče se odvezlo nas pedeset »amerikanaca«, najviše mladića, također nekoliko muževa — i tri žene su bile s malom djecom. Išle su u Ameriku za muževima. Nekoliko žena i matera ih je pratilo na kolodvor. Ne znaš, kako su pregorko plakale. Kad smo se vozili na Gorenjsko, gledao sam prema kraju, gdje je tvoja kuća i gdje je Mokarova koliba na brijegu. Gusta tmina je bila i nijesam ništa vidio; ali me je ipak tako uhvatilo, da sam gotovo skočio iz vlaka. Još nikada na svijetu nijesam što takva iskrusio. Stisnuo sam se u kut, zavio glavu u ogrtač i plakao sam, da me nijesu drugi vidjeli. Zatim mi je odlanulo, kad sam se isplakao. Djeca su tada već spavala, samo jedno je plakalo. Muževi su se razgovarali o Americi. Jedan — iz Dolenjskoga je — išao je već treći put. Grupa mladića je pila rakiju. I meni su napijali, ali ja nijesam htio. Tako smo se vozili skupa do Amerike. Gotovo svi su oboljeli na lađi, meni nije vožnja ništa učinila. Pače mi je prijatno bilo. Ali to ću ti već sve potanko pripovijedati, kad se sastanemo, draga Anice!

Anice, samo se pouzdaj i ništa se ne boj. Zamalo ću ti poslati novaca i zatim svakoga mjeseca. O, kad budemo u kolibici, kako se veselim. Još dvije godine, dugačke će biti, ali ništa zato. Kako je tebi? Da li što misliš na mene? Radi Mije se katkada tako čudnovato zabrinem. Zar ne, da ćeš mi biti vjerna, da mi se ne treba bojati? Kad bih što doznao, ne znam, što bi se dogodilo. Ili bih umro, ili bih postao tako nevaljao, kakva još nije vidjela Amerika. Kako je kod Mokarovih? Da li te što draže? Ništa se ne brini, potrpi samo, kad se vratim, dražit ćemo nas dvoje njih.

Sada moram svršiti. Moji drugovi su se vratili iz gostionice. Svi su pripiti i harmoniku imaju sa sobom. Pozdravi kod kuće i kod Mokarovih.

Zbogom!

Do groba tvoj

Ivan.

Anica je otpisala:

Premili Ivane!

Sve već spava, na nebu mjesec stoji, a ja ti pišem u tihoj sobici i od veselja plačem i od žalosti. Toliko puta sam pročitala tvoje pismo, da sama ne znam, koliko puta. — Čitavoga znam napamet, od riječi do riječi. Pod uzglavljem ga imam; kad se noću probudim, zapalim svijeću i čitam ga. Vjerujem, da si zlih stvari iskusio na tako daleku putu.

Ne znaš, kako se bojim za tebe. Dok nijesam dobila razglednice iz Hamburga, mislila sam, da ću umrijeti od same žalosti. Nijesam ništa jela i posuda mi je letjela iz ruku, kad sam radila u kuhinji. Mama me je mnogo tješila i govorila mi, da si ti pri oproštaju molio za mene. Uvijek ponavlja: Zašto je Ivan otišao? Toga nije trebalo. Vidiš, vrlo te je voljela. I drugi isto tako. Nitko me ništa ne draži. Mijo je sada prvi sluga. Ne možeš zamisliti, kako se promijenio. Prvi ustaje, zadnji ide spavati, ne popijeva više i ima posve drugačiji način govora. Samo me katkada tako čudno pogleda, da se sva stresem, zatim se brzo okrene i reče: Ništa se ne boj, Anice.

Ivane, sada se vidi kroz prozor na brežuljak, gdje je Mokarova koliba. Sva se sjaji na mjesečini. Koliko puta pogledam tamo gore, kao da tebe tamo tražim. Bog zna, da li ćemo dočekati taj dan. Kad samo ne bi bilo one večeri, znaš, Ivane. Sve mi nešto stiska srce i uvijek se nečesa bojim. Uvjerena sam, da je sve oprošteno, oboma, mučim se, da si to izbijem iz glave. Ali mi leži na srcu kao kamen i grozno sam nesretna. Katkada zaboravim, ali mi najednom stupi pred oči crna skrb, da sve ustreptim. Ne zamjeri, da sam ti se na to potužila. Ta nemam ovdje nikoga i sada mi je lakše.

Moram svršiti. Mislila sam, da ću ti strašno dugo pismo napisati, a vidim, da nijesam. Ivane, piši mi, lijepo te molim, svake sedmice, samo par riječi, ako si previše umoran. A tebi ću pisati također ja, koja uvijek na te mislim i tako te teško čekam.

Zbogom!

Tvoja vjerna i žalosna

Anica.

XIV.

Prolazile sedmice i mjeseci. Ivanova riječ je držala. Anica je dobivala pisma i razglednice, da se čudila sva župa. Zato je bilo u Anice toliko gizde, da nije skrivala lijepih svota, koje su dolazile iz Amerike. Bila je zaručnica i vesela, kad su se ljudi čudili takvu zaručniku.

Ali se nijesu samo čudili. I zavist je klijala.

Došle žene k Aničinoj materi.

»Da li je istina, da su vaša i Ivan zaručnica i zaručnik?«

Tako su se navlaš pričinjale, kao da ništa ne znaju.

»Dogovorili smo se,« kratko je odgovorila mati. »Sve je dakako u Božjim rukama.«

»Ah, ti,« počne susjeda, »tako su se razgovarale žene, ništa mi nemoj zamjeriti, ako ti otkrijem, tako, kad smo išle od mise: ‚Previše Ivan

zasluži. Uznijet će se, jer ako tako pođe naprijed, za nekoliko godina će kupiti kuću u gradu, a ne Mokarovu kolibu. Zatim će se ogledati za takvom, koja što ima. Baš će mariti za kolibarku.' Gledaj, zato sam ti rekla, jer bi mi bilo žao Anice.«

Mati se na čas prestraši, pomisli i reče:

»Ne vjerujem. Ivan će biti čovjek od riječi.«

Zatim se nasmije druga susjeda i reče:

»Čovjek od riječi! Samo tko je još danas čovjek od riječi? Ta poznavala si Pavla. Pet godina me volio i prisegao mi. Kad mu je umrla tetka i tako nenadano obogatio, na sve je zaboravio i uzeo onu našepirenu Manu. Takvi su oni.«

»Zato ga sad dobro bije,« popravi prva susjeda.

»Neka samo, Bog je pravedan.«

Majka se nije miješala u razgovor i bila je sva žalosna. Tada najednom uđe Anica. Susjede zašute.

»Dobroveče, majko!«

»Gledaj ju, noću dolaziš!«

»Noćas ću biti kod kuće, jer sutra idem u grad.«

»Opet zaručnikov novac, je li?« primetne susjeda.

»Od Ivana, da. I ovaj puta, majko, opet je više poslao.«

»Prekinut će ti se od posla; što će ti satrt muž?«

Anica pogleda susjedu preko ramena i upita:

»Da li su otac u kući?«

»U kući je,« odgovori kratko majka.

Anica ne reče niti ‚laku noć' zavidnicama. Otvori vrata i ode k ocu u sobu. Susjede se poizgube iz predvorja, mati se zamisli pred ognjištem i zagleda u oganj, koji je plamsao.

Te sedmice, kad se Anica vratila iz grada, kamo je nosila u štedionicu Ivanovu uštednju, bila je za čudo satrvena. Kako sjena se vukla naokolo, u lice joj se urezale bolne brazdice, ugibala se svakomu, a kad je morala govoriti, govorila je prisilno i umorno. Služavke su jedna drugoj namigivale: opet ju je obuzela žalost za Amerikancem. No ni jedna joj nije rekla žalne riječi. I Mokarka ju motrila i pokušala započeti veseo razgovor. Ali bi se Anica uvijek izgovorila, da ima nuždan posao negdje, samo da ode mami ispred očiju. A kad je naveče bila sama u sobici, ležala je duge sate odjevena na postelji i tiho plakala, da je bilo uzglavlje sve mokro od suza,

U petak naveče ju je poslala Mokarka k župi u trgovinu. To je Anica čekala. Kad se išla preoblačiti, mama se šalila: »Dakako, nevjesta, kad ide u drugo selo, mora biti sva krasna, ej, ta taština.« I smiješila joj se, kad je na po praznično odjevena nataknula ručku košarice na ruku i slušala narudžbu za trgovinu.

Anica je išla naglo kroz selo. Služavke su kod korita natakale vodu i oslovile je. Anica se nije ustavila. Jedva im je odgovorila na pitanje i žurila se dalje. Sve su okrenule za njom i osuđivale je: »Vidiš je, punu oholosti! Ipak nije milijunašica, da bi se tako napuhavala.«

A Anica je stupala snježnim putem, koji je škripao pod brzim koracima. Za čas se smračilo i nisko se spustila magla. Što se Anica više približavala župi, to su joj više zastajali koraci. Nije nikoga srela. Okolo naokolo bijela, mrtva tišina.

Kad je u trgovini odložila košaricu i naručila, pomakne maramu na čelo, uhvati bijelu pregaču i obriše lice.

Iz dućana krene selom. Kroz prozore su već sjele sumorne svijeće, iz staja se čuli glasovi sluge i sluškinje, koje su redile i muzle. Anica je bila jedva još stotinu koraka daleko od župnoga dvora. Srce joj je tako udaralo, da je čvrsto stiskala rubac na prsi. Noge su joj bile kao od olova, maglilo joj se pred očima i svaki bi čas udarila čizmom o grudu snijega. Na po iznemogla dođe pred župni dvor. Kad je htjela uhvatiti za kvaku, ruke joj je bila kao mrtva i sva tupa se uputila naprijed i zastala na crkvenom pragu. Duboko je uzdahnula i plašljivo se ogledala. Iz zvonika je bilo čuti teško tiktakanje sata. Odlanulo joj je, kao da se sklonila u zavjetrinu.

Polagano je nestajalo mira, koji ju je na čas obuzeo u crkvi, koljena su joj klecnula i baci se pred stepenicu; sva se prignula, da joj se čelo gotovo ticalo tla. Tijelo joj je drhtalo, naglo su joj se izvijali topli uzdasi iz prsiju, zatim su se spojili u pritajen plač, koji je ječao od zidova visokoga svoda — — —

Kad se isplakala, digne oči, koje su bile zalite suzama, da je vidjela oko svjetilke široke kolobare, koji su ovijali rumenilom čitav oltar. Poklečala je još trenutak. Grančice ružmarinove kite su je pozdravljale ispod nogu Prečiste i ona sama joj se punoj utjehe nasmiješila.

Kad je opet stajala pred župnim dvorom, osjećala je dovoljno snage, da je stupila unutra.

»Hvaljen Isus!« pozdravi Anica.

»Amen,« glasno odgovori župnik i pogleda prema vratima. Zatim nastavi: »Ti si, Anice! Što bi tako noću?«

»Uložnu knjižicu sam donijela, da biste je spravili u blagajnu.«

»Dobro. Ivan je uistinu vrijedan. Kako sam ti već rekao, zbilja mu nema para.«

Anica odmota knjižicu iz papira i položi je pred župnika na sto. Kad ju je svijeća osvijetlila, ugleda župnik njene zaplakane oči.

»Anice, plakala si! Što ti je?«

Okrene stolicu i pogleda je.

Anica, kao da nije čula pitanja, potegne iz džepa malen zamotak i odmota ga. Pred župnikom se zasvijetli medaljica i višnjev trak.

»Gospodine, i to sam natrag donijela.«

Sad se župnik osupne. Nasloni se natrag na stolac, pogleda Anicu, koja je stajala sva skrušena pred njim. Zatim se pomalo digne i progovori glasom, iz kojega je zvučala bol.

»Moj Bože, Anice, ali što misliš?«

»Gospodine, nijesam je više vrijedna i zato sam je donijela.«

»Dijete moje, što se dogodilo?«

»Oh, tako sam nesretna!«

Župniku sune u glavu misao, koje se prestraši.

Iza duge šutnje se župnik umiri. Stupi pred Anicu i zamoli mekim glasom:

Djevojko, lijepo te molim, reci, da nije istina, što sam sada slutio.«

»Istina je! U ponedjeljak mi je rekao liječnik.«

»A sada, dijete moje nesretno? Što misliš?« stane pred njom i promotri je.

»Za njim ću ići u Ameriku.«

»U Ameriku,« ponovi otegnuto župnik i zamisli se.

»Nikada, Anice!«

»Tu ću umrijeti od sramote i majku — majku ću ubiti.«

Anica opet pokrije obraz i promuca bolne usklike: »Majko, moja uboga majko!«

Kad su se zatvorila vrata za Anicom, župnik je hodao dugo po sobi. Siva glava mu je klonula na prsi. Čitav bijedan život, sve tiho i pritajeno trpljenje čovječje bijede i slabosti je prošlo mimo njega, sva zloba svijeta mu se usjekla u pamet. Bio je umoran i žalostan. Mrmljao je: »Vidio sam cedre na Libanonu — i pali su — —«

Napokon se ustavio pred velikim raspelom, dignuo glavu i rekao:

»I oni, koji imaju deset brvna u oku, vadit će toj sirotici trun —«

Odlučno sjede k stolu, pero počne klizati po bijelu listu, pisav je dugo pismo u Ameriku.

XV.

Mokari su bili pozvani u svatove. Mijo će ih dakako voziti. Stoga se utaborio u subotu pred svadbenim ponedjeljkom u predvorju i latio se konjske opreme. Sunce je sijalo tako jako, da je od ledenih svijeća teklo. Mijo je sjedio usred remenja i spona te je glačao i gladio ponosan i vrlo zadovoljan.

Prošla je mimo Anica i začudila se.

»Jej, Mijo, kako sve bliješti!«

Upravo tada dođe župnikova služavka.

»Anice, brzo idi gospodinu!« reče zapovijedajući.

Anica pocrveni, Mijo se javi ispred staje i poviče služavci:

»Zar ide za napovijed, da je takva žurba?«

»Bilo što, ništa ne znam. Rečeno je tako i tako sam učinila. Samo brzo, Anice.«

Služavka ju je za čas počekala i razgovarala se s Mijom, koji je najednom postao slabe volje; zatim su otišle prema župi.

Čitavim putem se Anica šalila sa služavkom, da joj sakrije svoju uzbuđenost. Kad je pak pokucala kod župnika, počela joj se ruka tresti i osjeti, da joj dolaze kaplje znoja na čelo.

»Ivan je već otpisao!« odgovori župnik u njezin pozdrav.

»Nije moguće,« začudi se.

»Brzojavio je i zato je moguće.«

»Brzojavio? Molim, što?«

»Da odmah kreneš.«

»Sutra idem kući.«

Župnik je uhvati za ruku i gorkost mu je virila iz očiju, kad je gledao na djevojku.

»Oprostite,« jecala je i zatvorila vrata.

Kod kuće nije odmah izdala svoga nacrta. Govorili su svakidanje stvari, igrala se s mladim sestricama i milovala ih; u posteljicama ih je još gladila, križala i pričala pričice. Kad su mališi utihnuli i zaspali, uvidjela je, da je došao čas. Za čas joj je misao preletjela još jednom sav nacrt. »Dobro je, tako ću početi.« Ipak nije tako počela. Sve joj se smlavilo i raspršilo, samo je jedna jedina misao ostala, koja je izašla odmah u prvu rečenicu:

»U Ameriku ću otići!«

Otac ustane s klupe, upre se šakama o sto i pogleda kćer, mati pljesne rukama, prekrsti ih i uzdahne.

Ponoć je došla, kod kolibara Antuna je još gorjela svjetiljka. Mati je prignuta sjedjela kod peći, Anica je jecala kod stola, otac je hodao gore dolje po sobi. Stari sat je škripnuo; svi su šutjeli. Sat je počeo udarati po napuklom zvončiću dvanaest žalosnih, tužnih udaraca. Otac se ustavio i pogledao na zid.

»Dosta je toga,« izgovori muklo. »Kad se to mora dogoditi, ako ne odgodiš, idi. Ja ti više ne branim. A sada mir.«

Otac se okrene prema sobi, prigne leđa kod niskih dovratnika i zatvori za sobom.

Anica ode plaho k majci, stisne se uz nju i obuhvati joj koljena — — — — — — — — —

Nekoliko dana iza toga doveze Aničina majka saonice pred Mokara.

»Po skrinju sam došla,« oslovi Mokarku, koju je srela u predvorju.

»Po kakvu skrinju?« zapita sa zanimanjem mama.

»Po Aničinu!«

Sad Mokarka odstupi za korak natrag, upre ruke o leđa i reče:

»Što to znači? Gdje je djevojka? «

Mrko omjeri kolibarku od glave do pete.

»Ne će više biti kod vas. Otišla je.«

»Takooo! Lažljivka, rekla je, da ide u Ljubljanu — po poslu. Ne, tako se ne odlazi. Jučer je bila još tu, a danas je nema. Još ima carskih pravica za gospodare. Natrag mora, odmah!«

Kolibarka segne za pregačom i pomalo ju je dizala k licu.

»Kako će natrag, kad je već na putu u Ameriku.«

Kolibarka sakrije obraz.

Sada je Mokarka ostala kao ukopana. Buljila je u zaplakanu mater, ruke joj se spustile niz bokove i nije mogla ni rječce izgovoriti. Samo kad je stupio iz dvorišta u predvorje Mokar, krikne:

»Moj Bože, pomisli, Anica je otišla noćas u Ameriku.«

»Za Ivanom?« naglo primetne muž i začudi se također.

»K sebi ju je pozvao,« razlagala je kolibarka. No, tako ste željele. Neka ide,« odvrati hladno i ode mimo žena u sobu.

»Takvi su muškarci,« rasrdi se Mokarka na muža, kad je otišao, i namigne kolibarki u kuhi nju. Tamo su žene sjele i nakon duga prosudi-

vanja i dogovaranja postavi kolibarka Mokarki pitanje:

»Ne zamjeri, Polona, ja se vrlo bojim, da joj se ne bi što dogodilo. Zar nijesi ništa opazila?«

Još i još su govorile, a sluge su stavili skrinju na saonice. Mijo ju je postavio s tolikom silom na saonice, da su se gotovo razbile. Nato je otišao u staju, gurnuo ljutito Luku nogom, zalupio vratima i bacio se na ležaj. Lice je zavio u plahtu, zagrizao zubima u nju i sav se tresao. Drugi su se skupili u kuhinji, govorili najprije samo u usklicima, a zatim su počeli svi skupa ogovarati, da je riječ riječi smetala.

XVI.

Kad je Aničina mati vukla skrinju kući, ljudi su je ustavljali i ispitivali. Nije lagala. Kratko je odgovarala i žurila se prignuta po putu te puštala ljude, koji su od začuđenja zastajali, na cesti. Od usta do usta, od kuće do kuće je išla novost. Još iste večeri znalo je po župe, da je Anica otišla u Ameriku. Oko zadimljenih svijeća su ljudi naveče sudili i osuđivali:

»Ho, kao tatica je izginula!«

»A takva bogomoljka!«

»Ta iz Marijine družbe.«

»Jest lisica, za njim je išla, da joj se ne iznevjeri.«

»O kukavica!«

»Nije ništa vrijedna!«

Anica svega toga nije služala ni znala, kako je malo riječi bilo govoreno u njezinu obranu. Domovina joj je tonula u noć, pucale su veze, boljelo je, ali njezine misli i njezina težnja je bježala pred vlakom, čeznula preko mora i sezala u ruke Ivanu.

Sjedjela je stisnuta u kutu kola, uz nju je bila nevesela družba iseljenika. Kotači pod njom su udarali o tračnice, kola se nagibala, mimo prozora bježala sela, tekla polja i ginule gore. Na kolodvorima buka ljudi, nerazumljiv govor, soptanje i zviždanje vlakova. Kao blago su vozili iseljenike. Agenti su mahali rukama, sprovodili ih u grupama, zatvarali u smrdljive čekaonice, gdje su polijegali po podu, imali za uzglavlje putne svežnje, a majke su čučale s dojenčadi u naručaju, koja je plakala i pipala sitnim ručicama po hrani.

Hamburg.

Pred umornom Anicom se svijetlilo more. Lađe se ljuljale na njem. Dizalice su škripale pod teretom, lanci se napinjali, iz dimnjaka je dimilo. Vreva je rasla, skup iseljenika se množio. U svim očima glad za kruhom, u svim srcima bol. Nitko nije govorio, a kad je progovorio, Anica ga nije razumjela. Dugačak red se vijugao prema pristaništu. Svatko je bio prignut pod teretom prtljage. Pod palubom je vonjalo po znoju, rakiji i slanini. Lađe se počela stresati, vreteno je štropotalo, na obali su ljudi dignuli rupce i šešire. Neki su na lađi glasno jecali. Pramac parobroda je počeo rezati valove.

Drugi dan je Anica oboljela. S njom su zajedno oboljeli i drugi. Sva tupa je ležala i molila Boga, da joj udijeli još samo to, da vidi Ivana, da ga pozdravi i da mu reče, kako je neizmjerno trpjela. Zatim neka se vrši Božja volja.

Međutim joj je olakšalo i olakšalo je drugima. More je šumilo, udaljenost se skraćivala, misli svih su bile već u Americi.

New York.

Na lađi je počelo vrvjeti. Sve je prožela težnja i život. Vika pomoraca je ječala posebnim glasom, k lađi su privukli brod, koji je svu umornu skupinu prevezao u golemu zgradu na otok. Sluge su ih vičući dijelili u odjeljke i zatvarali kao opasnu zvijer u željezne kaveze. Čitavo mnoštvo kao bez volje, ne ljudi, samo živo blago, koje guraju za to plaćeni sluge od hodnika do hodnika, od stepenica do stepenica. Došli su liječnici. Anici je kucalo srce. Blijedo lice joj se zalilo rumenilom. Pogleda po sebi. Oprava joj je bila od vožnje zgužvana. Kad je došla na red, liječnici se pogledaše. Netko je uhvati za rukav i potegne iz reda. Liječnik pokaže prstom u posebnu sobu.

Anici su klecala koljena. Ključ u vratima zaškrine i ostade sama.

Zašto?

To pitanje stupi pred nju. Mašta joj je slikala grozu prodanih djevojaka, kako je čula u domovini, sat joj se činio vječnošću, kroz prozor je gledala na kopno, duša je vikala za pomoć.

Ključ u vratima zaškrine, uđe liječnik. Pregleda je, kakvo je stanje, zatim opet ode.

Za čas se vrati liječnik i s njim čovjek, koji je govorio jezikom, da ga je Anica razumjela.

»Vi ne smijete u Ameriku!«

Anica problijedi, crno joj se stvori pred očima.

»Zašto ne? Ta imam pravo, imam novaca.«

Iz njedara potegne zavoj banknota.

»Ne smijete, jer ste takva.«

Pokaže prstom na nju.

»Što ćete učiniti sa mnom?«

»Vratit ćemo vas. Lađa će otići još danas. Pođite za nama.

Kad se Anica probudila iz odrvenjele nesvijesti, parobrod je već plovio prema Evropi. Bez krvi u licu, bez misli u glavi je ležala tupa i osjećala samo jedno čuvstvo: »Otvori se, more, i pokrij mene i moj grijeh.«

*

Kod kolibara Antuna su molili večernju molitvu. Kroz prozor je bilo čuti očev glas, koji je ponavljao: »Koji je za nas propet bio.«

Tada netko pokuca. Svi zašute. Pokuca još jednom. Otac ode da otvori. Majka i djeca su gledali prema vratima. U predvorju jaukne Antun: »Kriste Nazarenski!« Onda se među dovratnicima pojavila — Anica.

Majka krikne, sestrice se ukipile, kroz vrata sva blijeda stupi Anica i stane usred sobe. Otac stupi među dovratnike, majčino oko je počivalo na kćeri, širilo se od grozne spoznaje, usnice se otvarale, dok nije strašni muk prekinuo krik: »Kćeri, što si nam stvorila?«

Anica se baci k nogama majci, digne ruke i zacvili:

»Majko, moja majko, oprostite!«

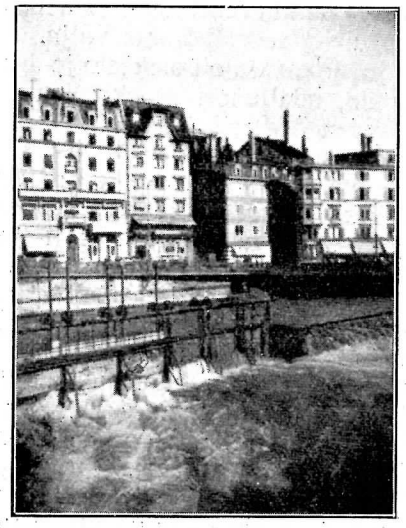

SLIKE IZ ZÜRICHA U ŠVICARSKOJ
s našeg obiteljskog putovanja

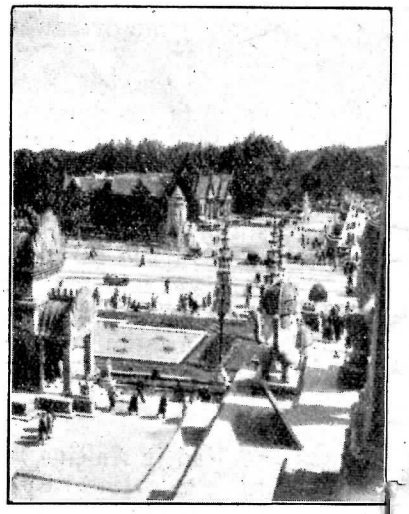

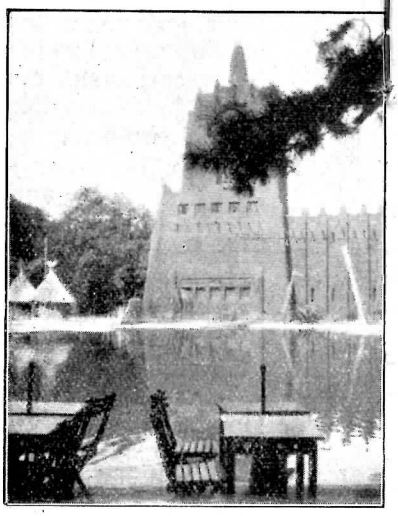

ORIGINALNE SLIKE „ORI
IZLOŽBE U

Na kolonijalnoj izložbi

Po izložbi kao i po svim gradovima Evrope svaki čas naiđeš na crnce, Indokineze, Berbere, mulate i svakakvu mješavinu naroda.

Drug me je zapitao, što se tako interesiram za te »eksotične« ljude.

— Pada mi na pamet, kako se povijest opetuje — odgovorih.

— Povijest se opetuje?

— Dakako, to je već banalna riječ. Negda su Rimom šetali zarobljenici barbarski, pa su onda vodili vojsku generali barbarski, a onda sjedili na carskom prijestolju (zaista već rasklimanom) carevi barbarski.. Nego barbari su bili nespretni i nijesu znali sjedati fino i uglađeno. Bacili se i slomili sve četiri noge prijestolja. I tko zna, što bi bilo, da nije Crkva dočekala na svoje ruke prijestolje i barbare. Zgnječili bi bili cio svijet svojom tjelesinom. Danas potomci tih barbara putuju svijetom diveći s ruševinama zgrade, u koju im se pradjedovi najprije ušuljaše pa ju srušiše. A tko bi znao kazati, do koliko će godina potomci ovih barbara kao slavni arheolozi prekapati po Evropi tragove »stare« kulture, koja evo danas vlada našom zemaljskom kuglom.

— Šta, ti vjeruješ u novu seobu naroda?

— Ne, već vjerujem u Providnost Božju. Ona odgoji p
rode i pohrani kult
onda . . .

A onda . . .

— A onda čini, š
dar. Kad se bačva is

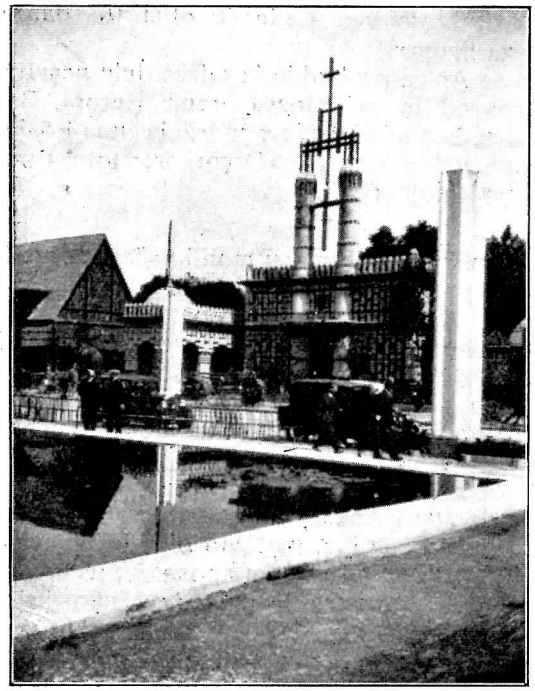

MISIJSKI PAVILJON NA KOLONIJALNOJ IZLOŽBI

Sve slike iz Švicarske i Pariza: foto „Obitelj" Lj. Griffel

UČESNICI PUTOVANJA „OBITELJI" NA KOLONIJA

ORITELJI" S KOLONIJALNE
E U PARIZU

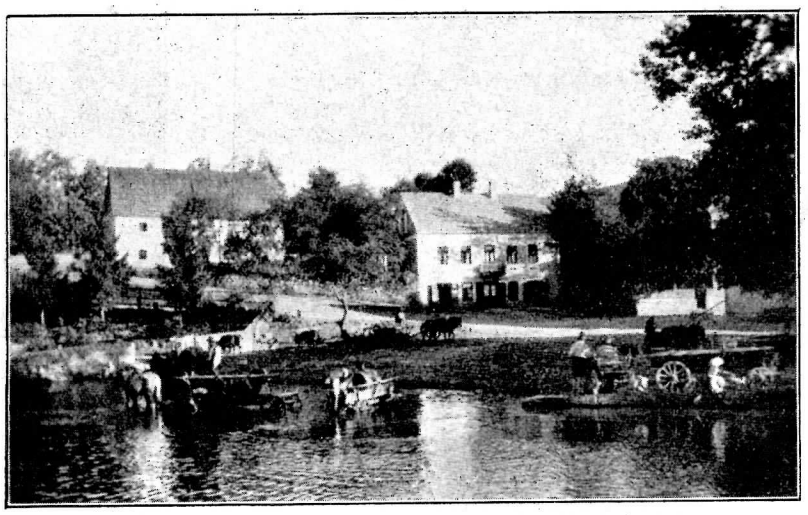

SELJACI DOLAZE PO VODU NA RIJEKU GACK
u doba suše i po 10 km. ddaleko

Izložba udruženja umjetnika

Iako je i nas zahvatila opća privredna kriza, koja se dakako odražava i na produkciji umjetničkih radova, ipak se naša umjetnost snažno razmahala. I u književnosti i u glazbi imademo mnogo jakih ličnosti, ali ipak se nijedna prava umjetnost nije kod nas tako razvila kao slikarstvo i kiparstvo. Kako mali narodi veoma teško zauzmu dolično mjesto i s najboljim radovima u stranom svijetu, to smo i mi sami često odviše plašljivi da priznamo svojim talentima pravu vrijednost i pravo značenje. Ostavivši ovom prilikom ostale grane umjetnosti po strani, naše bismo slikarstvo mogli podijeliti u tri skupine. U prvu bi grupu ušli umjetnici koji svome stvaranju daju definitivne oblike, koji su se iskristalizirali i našli svoju riječ. Ovamo spada poznati trio: Becić, Babić, Miše, zatim Vanka i još njih nekoliko. Njihova se djela mogu takmiti s najboljim rado-

ji prije barbarske na-
kulturu kod njih, a

ni, što i svaki gospo-
a iscrvotoči i ne drži

vina, onda prelije vino, da se ne prolije, a staru bačvu pusti, da se razaspe, ako je i sam ne razaspe. Evropa gleda već po svojim gradovima one zlokobne ptice, koje se dižu uvis pred olujom... Lovre Katić.

NIJALNU IZLOŽBU ZADRŽALI SU SE I U ŽENEVI

Obje slike sa Gacke: foto Ivka Marušić

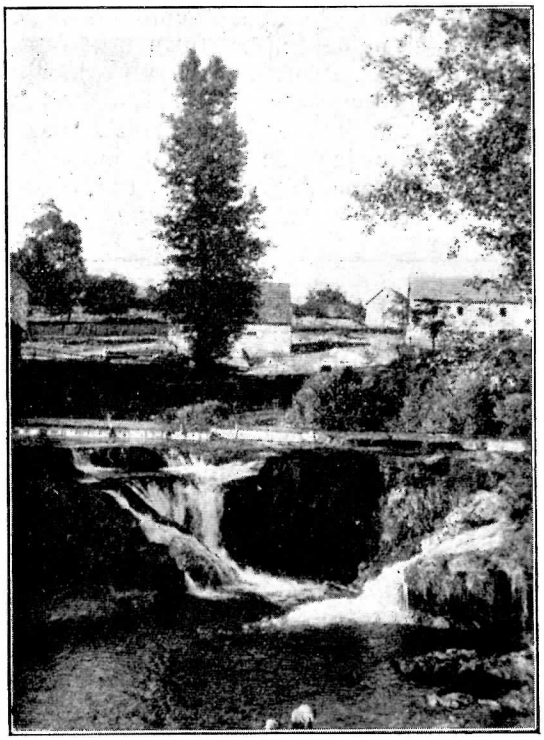

SLAPOVI GACKE U ŠVICI KRAJ OTOČCA

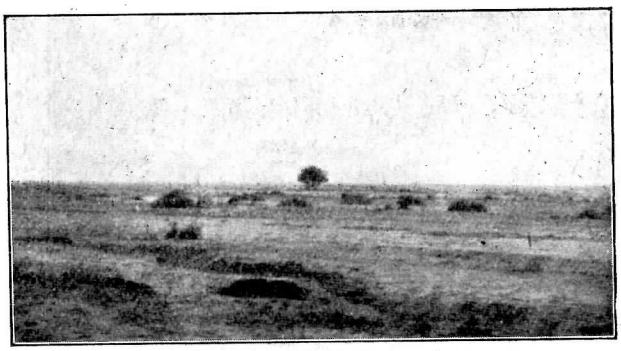

DRVO PRVE ŽIDOVSKE PASHE U PUSTINJI

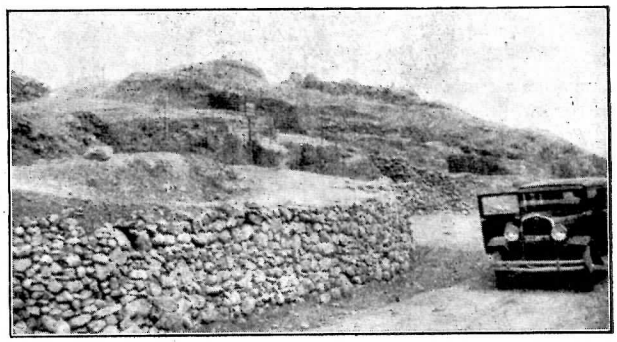

RUŠEVINE BIBLIJSKOGA JERIHONA

U SVETOJ I PROKLETOJ ZEMLJI

PUTOPIS S HODOČAŠĆA U PALESTINU — NAPISAO DR JOSIP ANDRIĆ (NASTAVAK)

PREMA GRADU DIVNIH PAOMA

Od Jordana smo kroz pješčaru prevalili 8 kilometara do Jerihona. Projurili smo kraj grčkoga manastira sv. Ivana, koji se diže na malome brežuljku. Na tom je mjestu carica sv. Jelena dala podići samostan, jer predaja veli, da je tu stanovao sv. Ivan Krstitelj, kad je boravio u pustinji i propovijedao pokoru. Taj je samostan u 12. stoljeću bi oobnovljen, a današnji manastir je posve nov, sagrađen prije nekoliko decenija.

Unaokolo vlada pustoš. Kad smo već bili na domaku Jerihonu, pokazao nam je o. Stanislav desno u pustinji jedno stablo, koje raste na mjestu, gdje su prema predaji Izraelci došavši u obećanu zemlju prvi put slavili pashu. Jedino stablo u toj širokoj pustinji.

Uto smo već bili dojurili do današnjega sela Eriha, koje broji kojih 300 muhamedanskih stanovnika. Između onih gadnih kućica upala nam je u oči jedna jednokatnica s natpisom »Hotel Jordan«. Ne zaustavljajući se projurili smo kroz selo, od kojega smo se tek oko tri kilometra sjevernije zaustavili kraj Elizejeva izvora. Za taj se izvor, iz kojega se natapaju bujne Jerihonove nasade banana, drži, da je to onaj, o kojem Sveto Pismo veli, da mu je voda bila gorka, a pitkom ju je učinio prorok Elizej bacivši u izvor malo soli. Uz izvor se nalazi kućica, a oko nje ruševine zida, koje se zovu »šećerni mlinovi«, jer se tu još prije križarskoga doba uzgajala šećerna trska.

Dok smo razgledavali Elizejev izvor, došli su za nama već svi automobili s našim suputnicima, a onda nas o. Stanislav povede na brežuljak, koji se tu diže do Elizejeva izvora sa suprotne, lijeve strane ceste. Tlo je na tom brežuljku izrovano, puno nekih ruševina od meke, zemljane građe. To su ruševine biblijskoga Jerihona. Tu je stajao onaj slavni grad, kojega sudbina ne zaostaje mnogo za sudbinom Jerusalema. Došavši u obećanu zemlju pod vodstvom Jozue Izraelci su taj grad opkolili, sedam dana opsijedali obilazeći ga uz svirku trubalja, i sedmi dan padoše zidine grada, koji Izraelci zapališe i razoriše do temelja. Nad tim gradom izriče Jozua prokletstvo, radi kojega kasniji Jerihon, poznat iz Kristova doba, nije podignut ovdje nego dalje na

HRVATSKI HODOČASNICI NA RUŠEVINAMA JERIHONA
U pozadini lijevo je brdo iskušenja Kristova

NA JEDNOM VRŠKU RUŠEVINA STAROGA JERIHONA

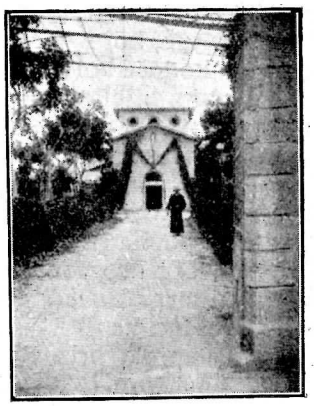

Ulaz prema samostanu

Nadbiskup Rodić izlazi iz samostana

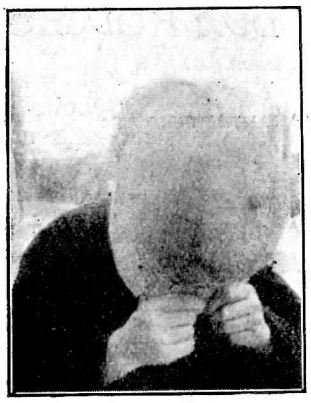

Hrvat fra Jeronim se ne da fotografirati

U FRANJEVAČKOM SAMOSTANU U JERIHONU

U tom drugom Jerihonu razvio je kralj Herod sav sjaj. Za onog je doba uopće cijeli ovaj kraj, koji je danas pustinja, bio bujan i plodan, da je bila divota. U tom je drugom Jerihonu Krist počastio svojim posjetom onog Jaheja, koji se bio na smokvu popeo, da ga vidi. U tom se, tadanjem »gradu miomirisa«, na koji podsjeća još danas poznata jerihonska ruža, gradu smokava i maslina, za cara Hadrijana udomilo kršćanstvo, a car Justinijan je podigao crkvu u čast Bogorodice i hodočasnički gostinjac. Sve je to provalom nevjernika bilo uništeno, da se g. 810. iznova podigne novi Jeriho na mjestu današnjega sela. Tu je sagrađen i samostan sv. Stjepana, a križari su podigli utvrdu i crkvu Presvetoga Trojstva. Od svega toga do danas nije ostalo ni traga.

Današnji treći Jeriho, u koji smo se opet vratili razgledavši ruševine najstarijega biblijskoga, životari bijednim životom siromašnoga seoceta. Na istočnoj je njegovoj strani podignut franjevački samostan, u kojem nas je dočekao naš zemljak fra Jeronim Mihalić, jedini Hrvat franjevac, na kojega smo se namjerili u Svetoj Zemlji. Upoznali smo se s njime još u Jerusalemu, a on je odanle toga dana došao baš radi nas u Jeriho, da nas tu dočeka i podvori. Okrijepismo se u onoj pretpodnevnoj žegi hladnim slatkim pićem, obiljem banana, koje bujno rastu u nasadima oko samostana, te crnom kavom.

Na sjeveru od Jerihona diže se brdo, uz koje predaja veže onu zgodu iz Svetoga Pisma, koja nam kazuje, kako je đavao kušao Isusa. Na tom je brdu danas grčki manastir, koji vidjesmo izdaleka.

»Hoćemo li i onamo?« pitao sam o. Stanislava, a on mi se samo nasmiješio.

»Ako hoćete, možete,« reče, »samo ne znam, kako ćete onda za nama u Jerusalem.«

Bilo je već 11 sati, a do podne je trebalo opet prevaliti put, koji nas dijeli od Jerusalema, da u njem provedemo još posljednje popodne, jer je drugoga dana valjalo krenuti put Galileje.

Boravak u Jerihonu bio je posljednji naš izlet iz Jerusalema po Judeji, koju smo može se kazati, dobro smišljenim i vođenim izletima pod vodstvom o. Stanislava svu upoznali.

(Nastavit će se.)

KRAJ IZVORA PROROKA ELIZEJA
Nadbiskup Rodić i o. Stanislav Bulik

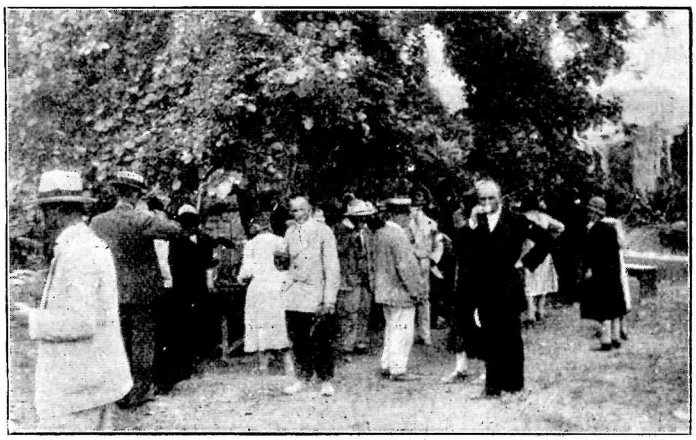

HRVATSKI SE HODOČASNICI KRIJEPE BANANAMA, SLATKIM PIĆEM I CRNOM KAVOM U FRANJEVAČKOM VRTU U JERIHONU

Sve slike foto „Obitelj"

DVA KOVČEGA

(Nastavak sa strane 627)

»Na poštenu riječ! Dogodilo se to uostalom jednom bivšem ministru, zato mu baš i prešućujem ime . . .«

»Na stvar!«

»Odmah. Ja uvijek idem ravno k cilju. Drugi bi vas netko bio držao na mukama, ali to ne odgovara mojem karakteru . . . Evo: u rujnu godine 1918. taj se ministar spremao da ostavi Petrograd i otputuje na Krim. Strpao je u jedan kovčeg sve, što je imao najvrijednijeg: novčanice starog režima, zlato, dijamante, krzna — sve to skupa vrijedilo je u ono vrijeme nekih šezdeset hiljada rubalja. Danas bi nadmašilo vrijednost od 120 trilijuna. A taj idijot poslao je svoj kovčeg željeznicom . . .«

»Je li moguće, da se i taj izgubio?« skoči morski vuk kao uboden.

»Ali ne! U tome baš i jest čudo: u siječnju godine 1920. kovčeg stiže netaknut u Sevastopolj! A ne možete ni zamisliti, što se sve tada u Rusiji događalo! Čitava je zemlja bila u metežu, željeznička pruga Petrograd—Sevastopolj bila je redovito pljačkana. Najprije se javio hetman ukrajinski Skoropadski sa svojim kozacima, a onda čete Petljure, koje ga srušiše i oteše mu vlast. Nakon toga dođoše boljševici, pa banda razbojnika Makna, zatim bijeli dobrovoljci i konačno opet boljševici. Gradovi su gorjeli i prelazili iz ruke u ruku; stanice su se pljačkale, a putnici lišavali svega. Krala se prtljaga iz spremišta, odnosio se i posljednji zamotak. Ispražnjene košare i škrinje punile su se kamenjem. A dotle je ministrov kovčeg napredovao sporo, ali sigurno, kao ustrajan mrav i nakon godinu i pô lutanja stigao je konačno na cilj, netaknut kao pri odlasku . . . Zamislite taj prizor, kad je exministar u nazočnosti nadzornikâ prtljage otvorio kovčeg! Nastalo je opće zaprepaštenje. Neki su čak bili otpušteni . . . Kad je činovnik, koji je primao prtljagu, doznao, što se dogodilo, objesio se o svoje vlastite naramenice, a dva trhonoše opiše se od očaja . . . Bio je to škandal, o kome se govorilo u čitavoj južnoj Rusiji . . .«

Ta pripovijest djelovala je na nas Ruse kao bomba. Englezi naprotiv ostadoše hladni i gledahu nas jednoga za drugim s neopisivim čuđenjem, dok su nama suze vrcale od smijeha.

A budući da je jedna moja suza pala u moju čašicu engleskog Xeresa, čitav mi se Xeres učinio gorak i slan . . .

Izložba udruženja umjetnika

(Svršetak sa strane 633.)

vima svjetskih umjetnika. U drugu skupinu idu talentirani slikari koji se još bore sa smjerovima i tehnikama i koji su u fazi traženja svoga izraza. Treći su opet samo propagatori umjetnosti. Skupina oko »Zemlje« ide u ovu drugu grupu. Na izložbi njihovih radova vidimo da Vinko Grdan traži efekt boja, Oton Postružnik postavlja zgodne situacije i daje u svojim djelima dosta zamaha, Ivan Tabaković je smireniji i u slikama mu imade mnogo harmonije i lirike. Kamilo Ružička želi stvoriti tip dalmatinskog čovjeka, kojemu more otvara put u široki svijet, i pri tom se okorišćuje svježim i živim bojama, a Krsto Hegedušić osobito naglašava u svojim slikama intelektualnu stranu i u njima nalazimo dosta jetke ironije na savremeno društvo. Svakako su svi ti umjetnici redom djeca svoga vremena i svoje okoline, koja, zabacivši staro, traži nove putove. Svakako su značajni radovi seljaka slikara (iz Hlebina) Generalića Ivana i Mraza Franje. Njihov sadržaj jesu sela, sajmovi, priroda itd. Oni ne kompliciraju svoje gledanje na svijet i njihov je izražaj posve jednostavan. Oni slikaju baš posve iskerno: kako gledaju svojim očima i kako umiju, i zato bi mnogi uvrstio njihove radove u ekspresionizam. Samo treba naglasiti da oni daju najviše ono što mogu, a pitanje je, da li to daju školovani umjetnici, kad imitiraju primitivizam. Ili ako daju, da li je to dovoljno za umjetnost!

Uz slikarske radove izložili su svoje nacrte i arhitekti Ibler, Horvat, Kauzlarić, Pičman, Strižić i Planić. Neki su njihovi radovi upravo monumentalni, i svi nacrti pokazuju nastojanje, da se kod gradnje pazi na udobnost i zdravstvenu stranu. Linije su moderne, ali djeluju skladno.

Ih.

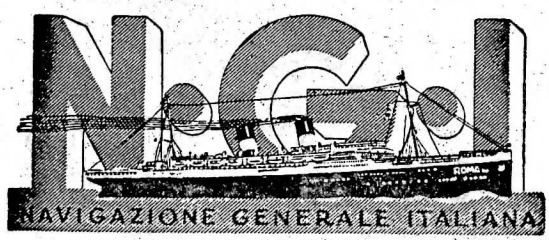

ZAGREB, ZRINJSKI TRG 16
Brzojavi: NAVIGAZION — Telefon 50-28

Najpovoljnije pruge:
Genova-Sjeverna Amerika: S|S „Roma“ 25. septembra. M|S „Augustus“ 9. oktobra, S|S „Roma“ 27. oktobra. — **Genova-Južna Amerika:** S|S „Duilio“ 29. septembra, S|S „Giulio Cesare“ 22. oktobra. — **Genova-Srednja Amerika-Južni Pacifik:** S|S „Colombo“ 14. oktobra, M|S „Virgilio“ 10. novembra. — **Genova-Australija:** M|S „Viminale“ 1. oktobra, M|S „Romolo“ 1. decembra. — Genova-Brazil 11, Genova-Uruguay i Argentina samo 14 dana.
N. G. I. zastupa: Društvo „SITMAR“. Pruge iz Genove za **Egipat, Palestinu, Grčku i Carigrad.**
N. G. I. zastupa: Društvo „SAN MARCO“. Pruge: **Dva puta nedjeljno Venezia-Trieste-Split-Dubrovnik** i obratno. Dnevna pruga **Fiume-Ancona.** Četrnaestdnevna pruga **Venezia - Trieste-Ancona - Bari-Brindisi-Rodi-Leros-Smirna.**

PADOVANSKE SVEČANOSTI za vrijeme proslave obljetnice **S. V. ANTUNA:** N. G. I. i sva njegova podzastupstva u svim većim mjestima Jugoslavije davaju upute i organiziraju izlete i hodočašća u Padovu.

JERONIMSKE KNJIGE ZA GODINU 1932.

Tko u budućnosti bude govorio ili pisao o kulturnim prilikama Hrvata u drugoj polovici devetnaestoga i prvoj polovici dvadesetoga vijeka, morat će se posebice zaustaviti na prosvjetnom radu Hrvatskoga Književnoga Društva sv. Jeronima. Evo već sada to Društvo ulazi u šezdeset i treću godinu svoga opstanka, a kroz to vrijeme živjelo je u neprestanom kontaktu sa širokim slojevima našega naroda, kojemu je svake jeseni poklanjalo izborno štivo iz različitih područja čovječjih djelatnosti. Osobitu pažnju posvetilo je njegovu etičkom i vjerskom obrazovanju, upućivalo ga u sve zdrave i napredne tekovine na polju gospodarstvenom, ekonomskom, socijalnom, na polju zdravstva i racionalnog života. Kroz dugi niz godina svoga opstanka Jeronimsko Društvo sijalo je u narod mnogo zdrava sjemenja, iznosilo mu pred oči junačku i slavnu povijest njegovih pređa, a uz to je oplemenjivalo njegov duh brojnim beletrističkim štivom. Koja se druga institucija kod nas može pohvaliti tolikom tradicijom i popularnošću, tolikim plodonosnim radom u narodu? Društvo sv. Jeronima nanizalo je dosad tri sta i sedamdeset samih knjiga za narod u preko sedam milijuna istisaka! Kud god se okrenete po hrvatskoj domovini, u kojegod selo zađete, svuda ćete susresti jeronimske članove i jeronimske knjige . . . Po našim selima i varošima svake jeseni očekuju, kad će da započne jeronimska žetva sa bogatim plodovima novih jeronimskih knjiga. I kad čuju, da su plodovi već tu, širom se otvaraju vrata jeronimskoj knjizi, koja se nosi do intimnog ognjišta, gdje je čitava obitelj pomnjivo sluša . . . Evo i ove jeseni novih jeronimskih darova našem narodu! Lijepi su i jedri, pa će biti s još više veselja primljeni u sve naše domove. Ima ih osam na broju: četiri spadaju u redovna izdanja, četiri u izvanredna. Svih osam knjiga jeronimski članovi dobiju za 40 dinara, a ostali za 80 dinara.

REDOVNA IZDANJA

»Danica«, jeronimski kalendar za g. 1932., izdalo Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima, urednik Dr. Josip Andrić, naslovna trobojna slika od V. Kirina, str. 160, knjižarska cijena 10 Din, za jeronimske članove 7 Din. — Ovaj najstariji hrvatski kalendar polazi evo već 63. puta po našim selima i gradovima. Ne pretjerujemo, ako istaknemo, da je u ovom kalendaru, koji divno spaja konzervativnost tradicije sa zahtjevima novoga doba, problem kalendara kao knjige prosvjetnice bolje riješen nego li u ikojem drugom domaćem kalendaru. Zanimljivost i aktuelnost se tu niže od stranice do stranice, a sve je lijepo i ukusno začinjeno i zabavnim štivom i izborom lijepih slika. Redaju se članci o kući i o braku, o jubileju Augusta Šenoe i Mijata Stojanovića, pisca prve jeronimske knjige, o biskupu Dobrili i pedesetoj godišnjici vrhbosanske nadbiskupije, o Poljskoj i Irskoj, o pučkoj pozornici i koristi od botanike itd. Uzmite i čitajte i bit će vam svima na veliku radost. A mi ćemo vas na to još koji put potsjetiti i upozoriti na doista velike odlike ovog uzor-kalendara.

»Zlatne legende« o Isusu, Mariji i Josipu, napisao preuzv. nadbiskup vrhbosanski dr. Ivan Ev. Šarić, str. 96, knjižarska cijena 15 Din, za jeronimske članove 10 Din. — Dvadeset i šest zlatnih legendi iz života svete Obitelji zaodjevenih u lijepo ruho, što ga je satkala fantazijom i osjećajem iskrena pjesnička duša, svatko će s užitkom pročitati. Uvijek se veselimo, kad možemo slušati o dragim licima, pa tako i ovdje s velikim interesom pratimo sve one zgode, što su vezane za najdraže nam biće, za Otkupitelja našega, koji kao siromašni sin Marije živi na ovome trnovitom svijetu i kudgod prolazi siplje pregršti svojih božanskih milosti. U ovoj zbirci legendi uhvaćeni su ponajljepši momenti iz života Kristova u jednostavnoj ali otmjenoj dikciji, pristupačnoj svakome, tako da je nade, da će ova knjižica postati jedno od najomiljelijih štiva u našim selima i varošima, gdje je duša narodna puna religioznog duha i osjećaja.

»Svoji na svome«, odlomak hrvatske povijesti, napisao Lovre Katić, naslovni list naslikao V. Kirin, str. 134 s dodatkom slika iz doba, o kojem se u knjizi govori, knjižarska cijena 15 Din, za jeronimske članove 10 Din. — Ova knjiga spada u ciklus povijesnih jeronimskih knjiga, u kojima je to naše Društvo nakanilo iznijeti za puk svu našu narodnu prošlost. Već je dosad izašla knjiga »Stopama hrvatskih narodnih vladara«, koju su napisali Frane Bulić i Lovre Katić; lane je štampana knjiga »Na vratima hrvatske povijesti« od Lovre Katića, a evo ove godine od istog auktora knjiga o onom razdoblju hrvatske prošlosti, kad su Hrvati potpadali pod vlast Arpadovaca. U 11 odlomaka obrađeno je političko, kulturno, prosvjetno, ekonomsko i vjersko stanje onoga doba te život na plemićkim dvorovima i u seljačkim kolibama i to na jednostavan i lijep pučki način, kako to Don Lovre samo zna da pripovijeda. Svaki jeronimski član rado će i s ponosom prihvatiti ovu knjigu o slavnim svojim pradjedovima, jer treba da goji prema njima trajno poštovanje i ljubav i da njihov amanet u srcu svome čuva i predaje dalje svome potomstvu.

»Kršćanski nauk«, biblijski katekizam, sastavili kateheti: Ferdo Heffler, Eugen Kornfeind i Stjepan Kramar, bogato ilustriran, naslovna slika od V. Kirina, knjižarska cijena 12 Din, za jeronimske članove 10 Din. — Ovu knjigu davno su očekivale naše obitelji i naše škole. Obrađena na vrlo moderan način daje ljudima u isto vrijeme bibliju i katekizam u 58 jezgrovitih odlomaka. Skoro je svaki odlomak popraćen s lijepom slikom iz Staroga ili Novoga Zavjeta. Jezik je jasan i lak, a odgovori kratki i tečni tako, da će ih mala školska djeca lako pamtiti. Knjigu je odobrila biskupska konferencija u Zagrebu. Ta knjiga je plod dugog rada te je iskoristila ono najbolje, što je na tom polju dosad učinjeno kod ostalih kulturnih naroda.

»Danica«, »Zlatne legende«, »Svoji na svome« i »Kršćanski nauk« — četiri su knjige, koje idu među redovna jeronimska izdanja za godinu 1932. Sve četiri knjige mogu se dobiti za 40 dinara, jeronimski članovi dobiju ih za samih 20 dinara.

IZVANREDNA IZDANJA

»Petar Krešimir«, roman iz doba hrvatske narodne dinastije, napisao dr. Velimir Deželić st., naslovna slika od Gabriela Jurkića, knjižarska cijena 15 Din, za jeronimske članove 10 Din. — »Petar Krešimir« završava trilogiju iz doba najslavnije hrvatske slave. Prvi dio »U pandžama lava« opisuje život kraljevića Stjepana u taoštvu mletačkom, koji se vjenčao s duždevom kćeri Hicelom i koji će biti otac slavnom Krešimiru; drugi dio »Majka velikoga kralja« opisuje Hicelu, majku Krešimirovu, a ujedno i djetinjstvo toga najvećeg hrvatskog vladara; treći dio priča o podvizima Petra Krešimira i o raznim zgodama, koje su se za vrijeme njegove vladavine odigravale na hrvatskom teritoriju. Uz različite historijske trzavice nalazite u romanu i nježnu liriku, intimna raspoloženja u obiteljskom krugu, nade zanosne i zaljubljene mladosti kao i gorke suze, koje guše i umaraju. Sve to zahvaća živahnim tempom radnja romana, tako da se i ovaj povijesni roman plodnog našeg pisca kao i ostali njegovi romani s velikim interesom čita.

»U Kristovoj domovini«, putopis s prvog hrvatskog hodočašća u Palestinu, napisao dr. Josip Andrić, bogato ilustriran, naslovna slika od Vladimira Kirina, knjižarska cijena 15 Din, za jeronimske članove 10 Din. — Prvo hrvatsko hodočašće u domovinu Spasiteljevu, koje je ove godine putovalo pod protektoratom nadbiskupa dra. Antuna Bauera i O. Rafaela Rodića, u svakom je pogledu uspjelo. Mnogima se nije ispunila želja, da podu na taj lijepi put u Svetu zemlju, zato će uživati, ako bar u duhu budu išli za stopama hrvatskih hodočasnika kroz te krajeve pune svetih uspomena. U tu će im svrhu neobično zgodno poslužiti putopis dra. J. Andrića. Uz ostale knjige, koje su o Svetoj zemlji kod nas napisane, ova ima posebno mjesto, jer nam na laki i jednostavni način iznosi Palestinu, kakva se ona

čini očima hrvatskog hodočasnika u sadašnje doba, kad je i ona doživjela različite promjene i novitete. Zanimljivosti knjige pridonijet će i brojne slike svetih mjesta, koja su hodočasnici posjetili, znamenitosti, života i zgoda, a koje su snimljene prigodom samoga hodočašća.

»Miholjčice i Valpovčice«, pučke pripovijesti, napisao Rudolfo Franjin Magjer, ilustrirala i naslovnu sliku izradila Zdenka Sertić, knjižarska cijena 8 Din, za jeronimske članove 6 Din. — Ova zbirka pripovijesti spada u onaj ciklus jeronimskih izdanja, kojima je cilj, da u beletrističnom ruhu iznesu folklorističke i psihičke osebine različitih krojeva naše domovine. Već su dosad u tom ciklusu izašle »Dalmatinke«, »Hercegovke«, »Bosančice«, »Slavončice«, »Prigorčice« i »Gradišćanke«, koje ova nova zbirka skladno popunja iznoseći dušu, jezik, običaje, težnje, stradanja i radosti ljudi iz okolice Valpova. Napisane su od čovjeka, koji je živio u tom kroju i koji je poklonio već dosad lijepi niz različitih djela hrvatskoj književnosti. Njegova popularnost najbolja je preporuka za njegovu knjigu.

»Hrvatska književnost«, napisao Mate Ujević, naslovna slika od Zdenke Sertić, cijena 15 Din, za jeronimske članove 10 Din. — Davno je bila potrebna našem puku jedna popularna hrvatska književnost, koja će mu istaknuti vrijednost pojedinih epoha, ljudi i djela i poslužiti mu kao vodič kroz labirint štampanih stvari na našem jeziku. Toj potrebi doskočilo je Jeronimsko Društvo izdanjem ove popularnije povijesti hrvatske knjige. Ujevićev prijegled književnosti obuhvata u glavnim konturama sva razdoblja od početka hrvatskim jezikom pisanih knjiga pa do suvremenih nastupanja. Uz književna stvaranja naše prošlosti priča on uvijek i o kulturnoj, socijalnoj pa i političkoj pozadini njihovoj, jer su oni doista tek jedna rezultanta životne cjeline u historiji našega naroda. I seljaku i građaninu dobro će doći ova knjiga, a i đaci će se moći njome poslužiti u školama.

»Petar Krešimir«, »U Kristovoj domovini«, »Miholjčice i Valpovčice« i »Hrvatska književnost« — četiri su knjige, koje idu među izvanredna jeronimska izdanja za godinu 1932. Sve četiri knjige mogu se dobiti za 40 dinara, jeronimski članovi dobiju ih za samih 20 dinara.

Svih osam jeronimskih knjiga za god. 1932. može se dakle dobiti za 80 dinara, jeronimski članovi za 40 dinara!

„MALA MLADOST"

je najljepši mjesečnik za vaše najmlađe. Cijena 9 dinara na cijelo godište. Naručuje se na

Upravu, Zugreb, Trg Kralja Tomislava broj 21

ZDRAVLJE

Hoće li nam doći ili ne? U Indiji se od davnine pojavljuje bolest tamo nazvana dum - dum vrućicom ili Assanskom. U liječničkom svijetu je poznata pod imenom kala - azar. Osim u Indiji javlja se također u Birmaniji, Ceylonu i Kini.

Bolest počinje dugotrajnom vrućicom, iza koje dolazi dugo doba napadne malokrvnosti, spojene sa poremećenjem jetara i slezene, što može, dok svrši, dakako naduti trbuh. Iza dužeg vremena dolazi iznemoglost, od koje bolesnici umiru. Dok to dođe, može bolest trajati godinu i više.

U godini 1904. zabilježen je prvi slučaj u Tunisu, gdje je tri godine kasnije Charles Nicolle ustanovio čitavu epidemiju.

U Grčkoj su je imali u godini 1910. i 1911.

Godinu iza toga javljaju nam je iz Španjolske.

No to nije dosta. Sretamo je navedenih godina u Siriji, Alžiru, Maroku i Egiptu. Premda su obale Sredozemnoga mora bile potpuno zatvorene, javljaju se u godini 1918. prvi slučajevi u okolici Nice, Marseillesa, Toulona i na Korsici. Poznata je u Portugalu, na Siciliji, u južnoj Italiji, na Malti i na Kavkazu. Opravdano sumnjam, da ni Balkan nije od nje prost.

Kako se vidi iz toga kratkoga pregleda, prešla je bolest granice svoga područja i došla na obale Sredozemnoga mora i otuda prodire u unutrašnjost. Kako će daleko ići, ne usuđujem suproricati, ali moram naglasiti brigu, jer po jakim vezama, koje imamo sa Sredozemnim morem, nije sigurno, da ne će danas ili sutra i naši liječnici biti postavljeni pred poteškoće, da upoznaju prvi slučaj nama dasada nepoznate bolesti, kako su to nedavno i pred tim već dva put bespomoćno stajali.

Na sreću poznamo uzročnika u krvnom nametniku Leishamaniose, koji je otkrio pred trideset jednu godinu u londonskoj vojničkoj bolnici Leishomana na vojniku, koji je umro vrativši se iz Indije.

Istom u novije doba se istom utvrdilo, da se taj nametnik pojavljuje također u krvi psa. Ispravno je stoga, da je kala - azar upravo pseća bolest, a da je na čovjeka prenose neki nametnici, koji sišu krv. Isprva se mislilo na buhe, zatim na stjenice. U posljednje vrijeme se mišljenja slažu u tom, da je taj prenosnik neka vrst uši, koja živi na psu.

Napadno je također, da u Indiji obole ljudi različite dobi, a u Evropi većinom djeca. U Indiji hodaju odrasliji bosi, a kod nas uglavnom samo djeca.

Isto tako je utvrđeno, da su na primjer u Marseillesu bolesni većinom iz predgrađa, gdje su djeca više bosa, gdje su vrtovi pogodni za pojavljivanje uši. Ne samo u Evropi, nego je i u Africi bilo utvrđeno, da za vrijeme epidemije kala - azara vlada i epidemija leishamaniose kod pasa i da se kod prilično velikog postotka uginulih pasa našlo u krvi uzročnika te bolesti.

Rado bih doznao od entomologa, da li se Rhipicephalus sanguineus, kako se zove pomenuta uš, javlja i kod naših pasa.

Za svoju se osobu ne bojim, da će se kod nas udomaćiti kakva bolest, jer su naši psi prilično prosti od ušiju. Samo iskustvo iz tudih zemalja navodi nas na to, da bismo posvetili veću pozornost svojim životinjama — prijateljima, koja se mora očitovati i u drugim smjerovima, negoli je mišljenje našega zdravstvenoga referata, koje se bori protiv vjetrenjača bjesnoće brnjicama, problematičnim cijepljenjem, pomoćnikom živodera s poznatim kolima, u koja se baca bez razlike zdrav pas, koji je na ulicu izašao bez brnjice, s bolesnim psom ili sa zaista već potpuno bijesnim.

Češki napisao

Dr František Kulhavy.

KUĆANSTVO

Kiselenje kupusa. Tko želi imati svoj vlastiti kiseli kupus, taj neka za to upotrijebi kasni kupus tvrdih glavica. Posječene glavice moraju odležati par dana, da se malo provenu. Sud, u koji ćemo kiseliti kupus, moramo dobro isprati nekoliko dana prije upotrebe, a do tog neka u njemu stoji čista voda, koja se mora mijenjati preko dana. Vanjski se listovi uklone s glavica, ove se prepolove i izvadi iz njih korijen. Zatim se ribaju na ribežu. Na dno suda metnut ćemo nekoliko čistih, cijelih kupusnih listova, a na njih izribani kupus. Na svakih 20 kg kupusa računa se 1 kg soli. Nekoji dodaju malo kima, ali to se ne mora. Pošto smo metnuli nešto zelja, posolit ćemo ga. Zatim ćemo ga dobro nabiti batom tako, da pusti vodu, odnosno da se zapjeni. Tako se radi sve dotle, dok se ne dovrši, t. j. nešto zelja, soli pa nabijanje batom i t. d. Mjesto nabijanja batom možemo zelje dobro utabati zdravim i čistim nogama. Između sitnog zelja mogu se umetnuti cijele manje glavice za sarmu. Iz glavica valja izrezati korijen pa jamu nasuti solju.

Kad je sve gotovo onda se zelje pokrije jakom i čistom krpom. Na ovu se metnu daščice ili poklopac, a ovaj se pritisne čistim, teškim kamenom, ili se pritisne šarafom. Rasol mora biti nad kupusom barem za jedan prst. Sud sa zeljem drži se u prostoru, u kojem je barem + 15° R. Kad se kupus ukisne, onda se opere i prenese u hladan podrum. Iza svakog uzimanja kupusa treba daske i krpu oprati, a plijesan odstraniti sa zelja. Kupus treba očistiti barem dvaput nedjeljno, a kad otopli i triput.

Ivan Sitarić

Preplatite svoju djecu na omladinski mjesečnik

»KRIJES«

Preplata 10 D. na tri mjes.

K I N O

KINO U ODGOJU

Moderna pedagoška metoda nastoji da iskoristi sva moderna sredstva za postignuće uzvišenih svojih ciljeva, za što uspješnije, kraće i jednostavnije obrazovanje djece za buduće građane na svome mjestu. Tako se i film počeo u nekim zemljama upotrebljavati u tu svrhu. Nesamo da se đacima preporučalo da posjete jedno ili drugo filmsko prikazivanje različitih znamenitosti, putovanja, najnovijih iznašašća moderne tehnike pa i odgojnih i zabavnih zgoda iz svakidašnjeg života, nego se i u samu školu počelo uvađati kino. Preko pojedinih satova školska bi se dvorana pretvorila u kino-dvoranu, gdje bi se vršila potrebita prikazivanja. Ova novost naišla je na različite komentare. Neki su bili prijatelji te nove ideje, drugi su pak nalazili razloge proti njoj i propagirali ih javno u revijama i na pedagoškim zborovima. Kod nas još svega toga nema, a mnoga školska djeca jedva ako i znadu da postoji kino na svijetu. No ipak će zanimljivo da čujemo u toj polemici o školskom kinu mišljenje francuskog stručnjaka Jeana Brérаulta, koji u jednom svom članku između ostaloga piše i ovo:

»Nekad se govori previše laskavo o školskom kinu, a nekada previše kritički i oštro. No budući da još ne postoje pravi filmovi za pučku nastavu, preuranjena je stvar iznositi konačno mišljenje o tome... Svakako bi bila nepravedna stvar, kad bismo lišili školu školskog kina samo zbog toga, što još nemamo izrađenih filmova, koji bi do u detalje odgovarali svrsi osnovne nastave. Naprotiv školski je kino jedna korisna institucija i često velika potreba nastave i odgoja... Uvijek, kad je iskustvo i direktno opažanje nemoguće i kad zidna slika ili slika na tabli nije u stanju da pravilno i potpuno prikaže prizor, koji smo nakanili djeci prikazati, — školski je kino na pravome mjestu i vrlo dobro dolazi. U tom slučaju školski kino pomože odgajatelju da nadoknadi jednu prazninu, koja bi inače bez njega u nastavi riječ nast-

CRNCI GRADE SVOJE SELO
Prizor iz afričkoga filma „Divlji bijeg"

stavne discipline korist od školskog kina nije tako očita, ali ipak postoji. Kino pruža školi vrlo očitu korist, jer stavlja učeniku pred oči stvari, koje je drukčije ne bi mogao zapažati. Ono pomaže, da se u školu, koja je često bila navikla na mrtve slike i na mehaničko učenje, unese život — i najviše zbog toga ne smijemo prezreti školski kino... S druge strane film neobično upliva na djecu. To je za njega neko otkrivenje. U filmu on se zabavlja i odmara, a u isto vrijeme i obučava! Jer osim za ilustraciju čisto školskih predmeta kino služi i za prikazivanje povijesnih zgoda, za ilustraciju znamenitih romana i pripovijesti, preko kojih se dade također odgajati duševnost i njezine estetske naklonosti. Za tu zabavno-moralnu svrhu mogu se odrediti posebna dječja sijela na pr. u subotu poslije podne...«

K A Z A L I Š T E

»OBRAĆENJE FERDIŠA PIŠTORE«

rale biti tamo sačuvane, plane u vili požar i Ferdiša Pištoru omete u nakani. Sakupilo se mnoštvo naroda na garištu, i sad je Ferdiš u neprilici, jer će biti otkriven i uhvaćen. Bježi on uza stepenice na tavan i tu susreće dva nejaka djeteta, koja su mu se u očajanju i strahu prihvatila nogavica. Ferdiš Pištora nije navikao na milosrđe, pa ih se kuša otresti, ali se oni grčevito drže i nepopuštaju. Tako je morao skupa s njima uzaći na krov. Narod mu kliče i pozdravlja ga kao hrabrog i požrtvovnog čovjeka, koji se nije žacao da postavi svoj život na koncu, samo da spasi dvoje nejake djece. Dolaze mu poklonici i nagraditelji i svi gledaju u njemu odličnog čovjeka velikih moralnih kvaliteta, a kad tamo sam je slučaj htio, da je Ferdiš učinio dobro djelo. No sada ga to slučajno dobro djelo navodi na prave misli, opija se ljudskom dobrotom, koju sada prihvaća dušom i srcem. On hoće da popravi i svog pijanicu oca i svoju rastavljenu ženu, spreman je da za dobro djelo i zlo učini t. j. da pokrade novac banki, kod koje služi, samo da može spasiti

GOSPODARSTVO

Prašna kupelj za živad. U svakom dvorištu mora imati živad prašnu kupelj. Prašna se kupelj pravi od prašine negašenog vapna, finog pepela i sitnog pijeska. Tu ćemo smjesu držati u ovećem sanduku ili na zemlji, ograđenoj daskama ili ciglama, a najbolje pod krovom, da na to ne pada kiša. Svakako treba da je ta kupelj izložena suncu.

Kuniće i koze treba u pomanjkanju zelene krme hraniti sijenom. Daje im se cijelo, ili kratko isječkano, a pomiješano s kuhanim i izmrvljenim krumpirom.

Proljev prasadi. Ovome je često kriva hrana, kojom im hranimo majku. Osobito ako ju hranimo krumpirom i posijama. Čim opazimo proljev, odmah ćemo promijeniti hranu. No ako je moguće, treba prasce hraniti još posebnom hranom. Oni rado jedu ječam, išrotanu pšenicu ili kukuruz.

Hranjenje debelih svinja ljeti. Mnogi je opazio, da za vrućih ljetnih dana ne napreduju debele svinje, dapače nazaduju. Tome je uzrok prevelika vrućina, jer svinje gube volju za žderanje, pa bivaju lakše. Stoga je nužno za vrućeg ljeta rashlađivati svinjac, ali i svinje dvaput dnevno politi hladnom vodom. Svakako moramo spriječiti pristup sunca i topline u svinjac, bilo to zatvorom ili zastorom.

Svinjska kupelj. Za vrijeme ljetne žege moraju se svinje kupati u vodi ili kaljuži u blatu ili bari. Ako nemamo u blizini potočić i baru, onda ćemo iskopati jarak, koji ćemo betonirati ili cementirati, ili barem oblijepiti ilovačom, te naliti vodom. Svinje će se po cijele sate valjati u vodi i blatu s osobitim užitkom.

Koze i paša. Koze ćemo puštati na pašu sve do jake zime. Trava i zrnje korova izvrsna je hrana za koze, a one to rado žderu. I na strnjacima nalaze koze puno vrlo dobre hrane.

Pljesniva burad. Ovakovo bure treba ponajprije isprati hladnom vodom te čvrsto izribati oštrom i tvrdom kefom. Zatim ćemo bure isprati kipućom vodom, kojoj smo primiješali malo sumporne kiseline ili sode. Ako je bure jako pljesnivo, onda ga treba dati bačvaru, da ga najprije istruže, onda ćemo ga istom prati kipućom i hladnom vodom.

Protiv parcova. Uzmi krpu, pa ju dobro namoči u smolu kamenitog ugljena, te njom začepi rupu. Miris smole tako djeluje na parcove, da će se razbjeći i ne će se nikad više povratiti na to mjesto. Ali najbolje je parcove loviti i ubijati ili trovati otrovom.

Zemljane peći ostat će trajno sjajne, ako ih češće operemo toplom vodom, kojoj smo primiješali nešto salmijakove žeste.

Stroj za mrvljenje mesa najbolje se čisti ovako: iza smrvljenog mesa metni u stroj komad posve suhog i tvrdog kruha, pa ga dobro samelji. Tvrdi će kruh najbolje očistiti stroj. Onda ga istari čistom krpom.

Sô u vrućoj vodi. Prije nego što kaniš nešto kuhati, osoli vodu. Dapače učini to i onda, ako namjeravaš kuhati krumpir s ljuskom ili kako neki vele s mondurom.

Ivan Sitarić.

SVEGA POMALO

Sušica i zlato. Humpfrey Rolleston liječnik engleskoga kralja, izjavio je nedavno prigodom šezdesete godišnjice engleske narodne bolnice u Londonu, da je sa uštrcavanjem zlata u obliku nekih zlatnih soli uspjelo izliječiti bolesnike od sušice. Taj način liječenja sušice sa zlatom je doduše skup, ali uspješan.

Ubodi zareznika. Gdjekoje godine ima puno komara. Onda je čovjek izložen njihovom ubodu svagdje: na selu, u gradu, na šetnji, za spavanja, a osobito pod večer prigodom kupanja i t. d. Osim uboda komara izvržen je čovjek ljeti još i ubodu pčela, osa, obadi i stršenova. Na neke osobe napadaju te krvopije veoma rado, dok na druge ne baš toliko jako. Da se sačuvamo od te napasti, moramo se poprskati jakim mirisom, kao što je to eteričko ulje. Ponajprije ćemo izvaditi žalac iz rane, a onda ćemo ranu natrti salmijakovom žestom. Nipošto ne smijemo ranu grepsti, pa makar nas i jako svrbjela. Ako ubodeno mjesto otekne, onda ćemo na nj metati hladne obloge ili obložiti burovom vodom. To se mora učiniti zato, da ne dobijemo otrovanje krvi, jer bismo u tom slučaju morali prizvati liječnika. Nu ako ipak jako otekne oko rane, onda svakako treba odmah ići k liječniku.

Pamćenje životinja. Slijedeća mala epizoda pokazuje, da neke životinje ne rade samo po nagonu, već upravo s razumijevanjem.

Inžinjir K. H. piše: »Jedan moj znanac vratio se iz rata s krasnim psom vučjakom. Jednoga dana bio je poslije podne kod mene u posjetu skupa sa svojim psom. Sjedjeli smo u mojem obiteljskom krugu prigodom užinice. Najednoć se začuje u predsolju neko čudnovato šuštanje. Ja sam znao, šta to znači, donesene su novine. Donosioc ubacio je novine kroz rešku vratiju, no jer mi je ormarić bio pokvaren, stoga su novine pale na tle. Pas se na taj šum uznemirio. Ležao je kraj tople peći, ustade i poleti na vrata. Ja pođoh u predsoblje radi novina, a on za mnom. Dignem novine, metnem ih na stol, a pas se vrati na prijašnje svoje mjesto. Osam dana poslije toga dogodilo se isto. Samo za to vrijeme moj je prijatelj naučio psa otvarati vrata. I opet je bilo vrijeme užine, kad se je iz predsoblja čulo šuškanje. Pas skoči, otvori vrata, ode u predsoblje i na opće čuđenje donese novine u ustima Dade ih upravo meni, a ne svom gospodaru i opet leže na toplo mjesto kraj peći. Pa da nije pas pametna životinja!

ZADRUŽNA PUČKA ŠTEDIONICA

k. z. u ZAGREBU

TRG KRALJA TOMISLAVA 21.

prima uloške i daje zajmove uz najpovoljnije uvjete

ŠALE

Nažalost. Sudac: »Koliko ste vremena bili nesposobni za posao radi ozljede?«

Svjedok: »Nažalost samo jednu sedmicu!«

Za svaki slučaj. »Mama, ti si nešto zaboravila!«

»Ne znam, što?«

»Ako bih se slučajno putem rasplakao, ne zaboravi da poneseš bombona.

Nesporazumak. »Tetko, pomisli, barometar je pao.«

»Onda je lijepom vremenu kraj.«

»Možda baš ne će biti tako, jer je barometar pao na pod.«

Nikad zadovoljan. Dva bogata stranca voze se u gondoli po Mlecima. Da iskušaju poslovičnu mletačku nezasitnost za novcem, dadu gondolijeru deset zlatnih franaka. Ovaj primi, zahvali i ode. Za čas se vrati.

»Molim vas, gospodo, imate li još dvadeset centima. Šteta je mijenjati zlatnike.«

Kad pobijedi istina. Jednom je odvjetniku uspjelo mimo očekivanja da pobijedi u nekom beznadnom procesu. U ovome oduševljenju požuri se da o tom brzojavno obavijesti klijenta:

»Pobijedila je istina.«

Istoga dana dobije brzojavni odgovor:

»Apelirajte.«

Operacija na pogodbu. Gospodin Kozlić treba da se operira.

»Koliko će stajati ta operacija?« upita on liječnika.

»Ako vas budem ja sam operirao, 7000 dinara.«

»Za ime Božje!« uzdahne Kozlić, »zar vi ne biste mogli to jeftinije napraviti?«

»Dajte se onda operirajte od mojega asistenta, on će to napraviti za 5000 dinara.«

Kozlić se duboko zamislio, a onda reče:

»Još uvijek preskupo! Nemate možda kakovog šegrta?«

Razlog. »Nekoliko dana ne mogu više da spavam, gospodine doktore!«

»Kada je počelo to stanje?«

»Onda, kad su mi vjerovnici odnijeli moj krevet.«

Čuvajmo se rasipnosti! »Zašto si odrezao rep svome mačku?«

»Zbog štednje.«

»??!«

»Da, zbog štednje. Moj ti mačak ima običaj, da često ulazi i izlazi iz sobe. Zimi, kad treba mnogo drva da se ugrije soba, ako ima dug rep, moraju vrata dugo vremena biti otvorena, pa se gubi mnogo topline, odnosno troši se mnogo drva.«

Iz škole. »Ideš li rado u školu?«

»Ne, ni moj učitelj ne ide rado u školu.«

Slika desno prikazuje

ŽENSKU JESENSKU MODU

MODA

KORISNA UPOTREBA STARIH HALJINA

Zašto i vi ne bi ste mogle od svoje haljine, koja je već izvan mode, napraviti svojim mališima od 7 do 12 godina ukusna odijela za školu, kako se to vidi na našoj slici?

Ovdje odreži!

Odgonetački kupon 39. broja »Obitelji« 1931.

Z A G O N E T K E

Križaljka

Sastavio *Tihomir Cvrlje*, Šibenik

Š A H

Problem br. 41. (10)

Z. Marčec, Sarajevo

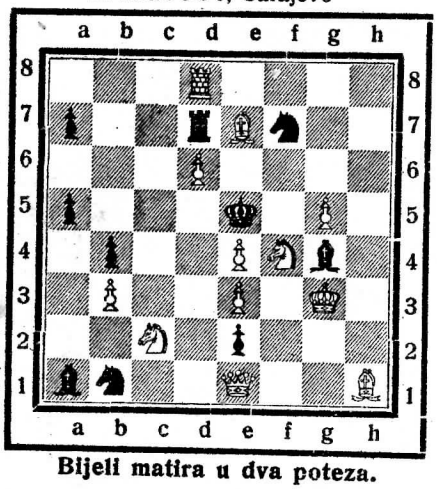

Bijeli matira u dva poteza.

Vodoravno. 1. Njemački kompozitor. 7. Inicijali naše vrle slikarice († 1906.). 9. Veznik. 11. Simbol za metal. 12. Inicijali našeg gramatičara. 13. Stara mjera. 14. Prijedlog. 15. Babilonska božica. 16. Siamski novac. 17. Talijanski kompozitor. 25. Slovo, kako se čita. 26. Životinjski glas. 28. Momenat. 31. Američka rijeka. 32. Prijedlog. 33. Biblijski junak. 34. Češki muzičar.

Okomito. 1. Veliki njemački pjesnik. 2. Američki stanovnici. 3. Odati. 4. Majur. 5. Pitati. 6. Konju. 8. Ž. ime. 9. Azijski stanovnik. 10. Engl. ime. 11. Stari babilonski grad. 17. Grčko historijsko mjesto. 18. Ž. ime. 19. Glasoviti graditelj gusala. 20. Nasrtaj. 21. Historijsko grčko mjesto. 22. Sin Edipov. 23. M. ime i naš otok. 24. Zanimanje. 27. Veznik. 29. Holandijski slikar.

ŠIRITE „OBITELJ„

ODGONETKE IZ 27. BROJA »OBITELJI«

1. Križaljka. Vodoravno: 1. Oksid. 3. Absolutizam. 6. Entomologija. 11. Na. 13. Gl. 14. Or. 16. Il. 17. Re. 18. In. 20. (I)van (T)rnski. 21. Ba. 22. Ag. 23. Rasa. 25. Uhoda. 26. Etan. 27. Cas. 28. Teren. 29. Fg. 30. Jahta. 31. Anali. 32. Anica. 33. Roda. legat. 3. Anarhija. 4. Letonija. 5. Zlatica. 7. Montana. 8. Loire. 9. Ornat. 10. Amazonka. 12. Alah. 13. Grad. 15. Samo. 19. Rang. 24. Safir.

2. Šarada. Koza — Ra = Kozara.

Odgonetku treba poslati na uredništvo „Obitelji“ najkasnije do 12. listopada Svi odgonetači dolaze u obzir za nagrade, koje će se žrijebom podijeliti na koncu tromjesečja.

GDJEGOD JE POTREBNA MASAŽA

BRZO POMAŽE

ALGA

Dobiva se u apotekama i drogerijama i svim boljim trgovinama **1 boca Din 16·—**